

Verksamhetsplan

Regionala utvecklingsförvaltningen

2020–2022

Sala

Fagersta

Hallstahammar

Köping

Kungsör

Norberg

Arboga

Skinnskatteberg

Surahammar

Västerås

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	4	Hedersrelaterat våld och förtryck	22
Fokusområden 2020	5	HBTQ	24
2. Inledning	6	Mångfald och integration	24
Regional Utveckling	7	Rättigheter för personer med funktionsnedsättning	24
Regional utvecklingsstrategi	7	Hållbarhet – verksamhetsplanering för 2020–2022	24
Verksamhetsplanen för 2020–2022	8	5.6 Näringsliv och kompetensförsörjning	25
3. Verksamhetens vision, värdegrund och mål	9	Näringslivsutveckling	25
3.1 Vision	10	Turism	25
3.2 Värdegrund	10	Kompetensförsörjning	25
3.3 Mål	10	Vård- och omsorgscollege	26
3.4 Verksamhet i korthet	10	Näringsliv – verksamhetsplanering för 2020–2022	26
4. Organisation för regionala utvecklingsfrågor	11	5.7 Samhällsutveckling	27
4.1 Politisk styrning	12	Transportinfrastruktur	27
Regionens politiska organisation	12	Bredband och digitalisering	27
Strategisk regional beredning, SRB	12	Samhällsutveckling	
Samverkansgrupper	12	– verksamhetsplanering för 2020–2022	27
Kultur- och folkbildningsnämnd	12	5.8 Kultur och ideell sektor	29
4.2 Tjänstemannaorganisationen	13	Regional Kulturplan – Kultursamverkansmodellen	29
RUF - Regional Utvecklingsförvaltning	13	Regional Folkbildningsverksamhet	29
Regionens arbete med hållbarhet, folkhälsa och välfärdsutveckling	13	Kommunalförbund Musik och Teater	29
4.3 Andra samverkansarenor	14	Föreningsbidrag	29
Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft	14	Kulturstipendium och Hedersgåva	29
Samverkan inom Östra Mellansverige (ÖMS)	14	Västmanlands läns museum	30
Strukturfondssamarbete	14	Kulturutveckling	30
Samverkan med Länsstyrelsen	14	Arrangörer och föreningsliv	30
Stockholmsregionens EU-samarbete	14	Barn- och Ungkultur	31
Mälardalsrådet	14	Bild och form	31
SKR	14	Regional Biblioteksverksamhet	31
Reglab	15	Filmkulturell verksamhet	31
Storregionala kollektivtrafikfrågor	15	Kulturservice	32
Förbundet Agenda 2030	15	Västmanlands Taltidning	32
5. Verksamheten 2020–2022	16	Konsten i vården	32
5.1 Nulägesbeskrivning	17	Kultur och ideell sektor	
5.2 Verksamhetens mål	18	– verksamhetsplanering för 2020–2022	32
5.3 Budget för 2020	18	5.9 Tärna folkhögskola	34
5.4 Ledningsstab	18	Kurser och konferenser	34
Ledningsstöd	19	Tärna folkhögskola	
Samhällsplanering	19	– verksamhetsplanering för 2020–2022	34
Regional utvecklingsstrategi	19	5.10 Velfärd och folkhälsa	36
Regionens EU-arbete	19	Velfärd	36
Analys	19	Politisk nivå	36
Verksamhetsutveckling och uppföljning	19	Omvärldsbevakning	36
Kommunikation	21	Regional samverkans- och stödstruktur	
Ledningsstab – verksamhetsplanering för 2020–2022	21	– ledning och stöd i samverkansprocesser	36
5.5 Hållbarhet	22	Regional samverkans- och stödstruktur	
Miljö	22	– stöd till kunskapsutveckling	36
Social hållbarhet med fokus på mänskliga rättigheter	22	Velfärd – verksamhetsplanering för 2020–2022	37
Barnets rättigheter	22	Folkhälsa	39
Jämställdhet	22	Folkhälsa – verksamhetsplanering för 2020–2022	40
Våld i nära relationer	22	6. Uppföljning och utvärdering	41
		Internationellt	42
		Nationellt	42
		Regionalt	42
		Uppföljnings- och lärandeplan RUS 2030	42
		Det regionala utvecklingsansvaret	42

1. Sammanfattning

Region Västmanlands arbete med regional utveckling bidrar till målet om en hållbar tillväxt och utveckling inom Västmanlands län. Arbetet sker i samverkan med näringsliv, kommuner, ideella föreningar, länsstyrelsen, länets universitet och högskolor samt flera andra aktörer.

Västmanlands län ska vara attraktiv att verka, bo och leva i och flytta till. Arbetet pågår med en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för Västmanland som kommer att ersätta gällande regionalt utvecklingsprogram (RUP) från 2020.

Inom ramen av våra verksamhetsområden finns underliggande strategier och handlingsplaner, exempelvis Affärsplan Västmanland, Regional transportinfrastrukturplan, Regional kulturplan och Regional digital agenda. Region Västmanlands arbete utgår ifrån genomförande och uppföljning av regionala utvecklingsstrategin och dess underliggande strategier och handlingsplaner.

Region Västmanland arbetar systematiskt med miljöfrågor utifrån det politiska beslutet om miljöcertifiering av Regionen enligt ISO 14001:2015 och har omcertifierats i juni 2018. Certifieringen innebär större krav på ledningen, en tydligare strategisk inriktning där miljö och klimat ställs ihop med hållbar utveckling och regionens kärnverksamhet.

Denna verksamhetsplan tar sikte mot 2022 men har fokus på 2020. Region Västmanland har valt ut ett antal fokusområden som anses ha extra tyngd för att nå de uppsatta målen. Dessa fokusområden har tagits fram i dialog med länets kommuner.

Ledningsstab

- Arbete med den regionala utvecklingsstrategin, RUS.
- Utveckla analys och utredningsarbetet inom förvaltningen
- Storregional samverkan.
- Genomföra Region Västmanlands EU-strategiska arbete samt förberedelse inför ny programperiod år 2021-2027.

Hållbarhet

- Säkerställa förutsättningarna för genomförande av Region Västmanlands hållbarhetsstrategi.
- Ta fram en handlingsplan för Regionens arbete inom mänskliga rättigheter.
- Fortsätta utveckla vårt arbete inom miljöprogrammet med särskilt fokus på cirkulär ekonomi.

Näringsliv och kompetensförsörjning

- Framtagande av ny affärsplan med utgångspunkt i ny regional utvecklingsstrategi.
- Stödja företagen i den omställning som pågår med ökad digitalisering, vilket också innebär stöd till kompetensutveckling.
- Genomföra uppföljning och analyser av näringslivets utveckling och genomförda insatser.

Samhällsutveckling

- Genomförandet av transporthandlingsplanen.
- Ta fram en handlingsplan för Region Västmanlands arbete med bredbandsutbyggnad och digitalisering.
- Kartläggning av områden med bristande bredbandstäckning samt framtagande av planerings- och beslutsunderlag.

Kultur och ideell sektor

- Arbeta utifrån den antagna regionala kulturplanen 2019-2022.
- Driva regionala nätverk inom kulturområdet med länets kommuner och kulturaktörer.
- Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga.

Tärna folkhögskola

- Bedriva attraktiv folkbildning vilket ska genomsyra hela verksamheten.
- Arbeta aktivt med samhällets olika aktörer inom utbildning och arbetsmarknad.
- Arbete med utvecklingsplan, Framtidens folkhögskola 2030.

Välfärd och folkhälsa

- Stöd till de politiska samverkansgrupperna Barn och Unga och Äldre, vilket inkluderar att arrangera presidiekonferenser 2020.
- Genomföra en utbildningsinsats om folkhälsa och social hållbarhet för länets politiker.
- Påbörja ett systematiskt kartläggningsarbete om hur livsvillkoren och därmed hur den ojämlika hälsan är fördelad i Västmanland.

2. Inledning

Regional Utveckling

Region Västmanland har ansvaret för att samordna det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet i Västmanlands län. För att lyckas med det krävs ett brett samarbete och samverkan inom ett flertal områden och med ett flertal aktörer inom länet samt med angränsande län, nationellt och internationellt.

En del i det arbetet är att ta fram en regional utvecklingsstrategi vilket sker i nära dialog med länets kommuner, företag, ideella föreningar, länets högskolor, länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Gemensamt tar vi ansvar för att utforma arbetssätt och samverkan för att uppnå gemensamma mål för Västmanlands län.

Regional utvecklingsstrategi

Alla regioner har en regional utvecklingsstrategi (RUS). Det är ett uppdrag från regeringen som styrs av den statliga förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Region Västmanland ska "utarbета och fastställa strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin".

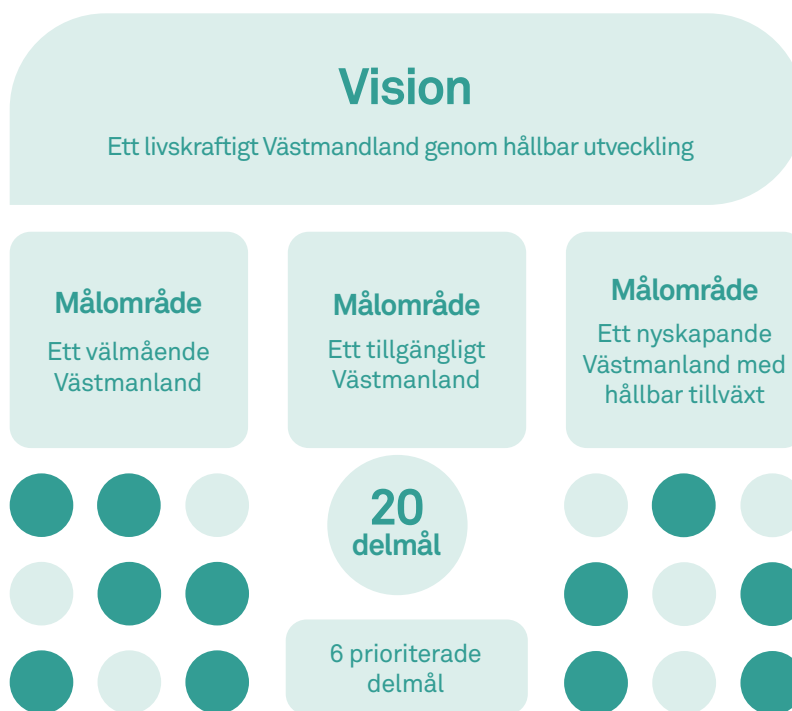
Hur används en regional utvecklingsstrategi?

Det är ett levande arbete med ett dokument som verktyg och styrsystem. Vi startar i vår vision och landar i handlingsplaner med åtgärder. Aktiviteter och mål följs årligen upp, utvärderas och resultatet av det regionala tillväxtarbetet redovisas till regeringen, länets kommuner och andra intressenter.

Strategin kommer att revideras varje mandatperiod och är grunden för det regionala utvecklingsarbetet i Västmanlands län. Genomförandet sker genom en mängd olika aktörer i samverkan där rollerna ser lite olika ut. Det gör också att RUS som styrdokument har olika betydelser i olika organisationer. RUS fungerar styrande för Region Västmanlands verksamhet, vägledande för länsstyrelsen och kommunerna, inspirerande för företag, lärosäten, folkhögskolor, föreningar, kulturinstitutioner, organisationer och civilsamhället. Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret styr RUS de statliga regionala utvecklingsmedel som Region Västmanland hanterar och som ligger till grund för prioriteringar av dessa.

RUS vilar på hållbarhetsmålen i Agenda 2030. En hållbar utveckling belyser hur mänskliga rättigheter, välbefinnande, planetära (planetens miljömässiga) gränser och ekonomisk utveckling påverkar varandra. Genom att utgå ifrån och bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet med begränsad klimatpåverkan, tillsammans med den digitala omställningen, når vi vår vision: Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling. Visionen uppnås genom arbete inom de tre målområdena som redovisas i bilden nedan.

Målområdena är valda utifrån de utmaningar som identifierats och de prioriteringar som gjorts i samverkan med länets aktörer. Till varje målområde har det identifierats delmål.

**preliminära benämningar av målområden. Beslut tas första halvåret 2020.*

Verksamhetsplanen för 2020–2022

Verksamhetsplanen är ett viktigt instrument för att nå verksamhetens mål och samtidigt utveckla densamma. Den ska koppla samman den dagliga verksamheten med dess långsiktiga mål och ambitioner, säkra erfarenhetsåterföring och beskriva ett nuläge men är i huvudsak framåtsyftande. Dessutom ska denna verksamhetsplan sprida kunskap om Region Västmanland och regionens arbete med regionala utvecklingsfrågor.

Verksamhetsplanen är uppbyggd i 6 kapitel. Först en sammanfattning av verksamhetens fokusområden (kapitel 1), följt av inledning och verksamhetens styrande vision och värdegrund samt mål (kapitel 2 och 3). Kapitel 4 beskriver

verksamheten ur ett organisatoriskt perspektiv. Själva verksamhetsplaneringen finns under kapitel 5.

Uppdelningen speglar förvaltningens verksamhet utifrån verksamhetsområden: *Ledningsstab, Hållbarhet, Näringsliv och kompetensförsörjning, Samhällsutveckling, Kultur och ideell sektor, Tärna folkhögskola, Velfärd och folkhälsa*. Kapitlet innehåller även en nulägesbeskrivning. I Kapitel 6 beskrivs kort hur verksamheten och verksamhetsplanen kommer att följas upp.

Fokus för verksamhetsplanen ligger på 2020, där planeringen sträcker sig över en treårsperiod, där planen revideras varje år.

1. Sammanfattning

- Sammanfattning av våra fokusområden 2020-2022.

2. Inledning

- Beskrivning av bakgrund, syfte och mål med verksamhetsplanen.

3. Verksamhetens mål

- Sammanfattning av verksamhetens mål som kommer dels ifrån Regionplanen, RUP/RUS, Regional Kulturplan men också andra centrala mål och dokument.

4. Organisation

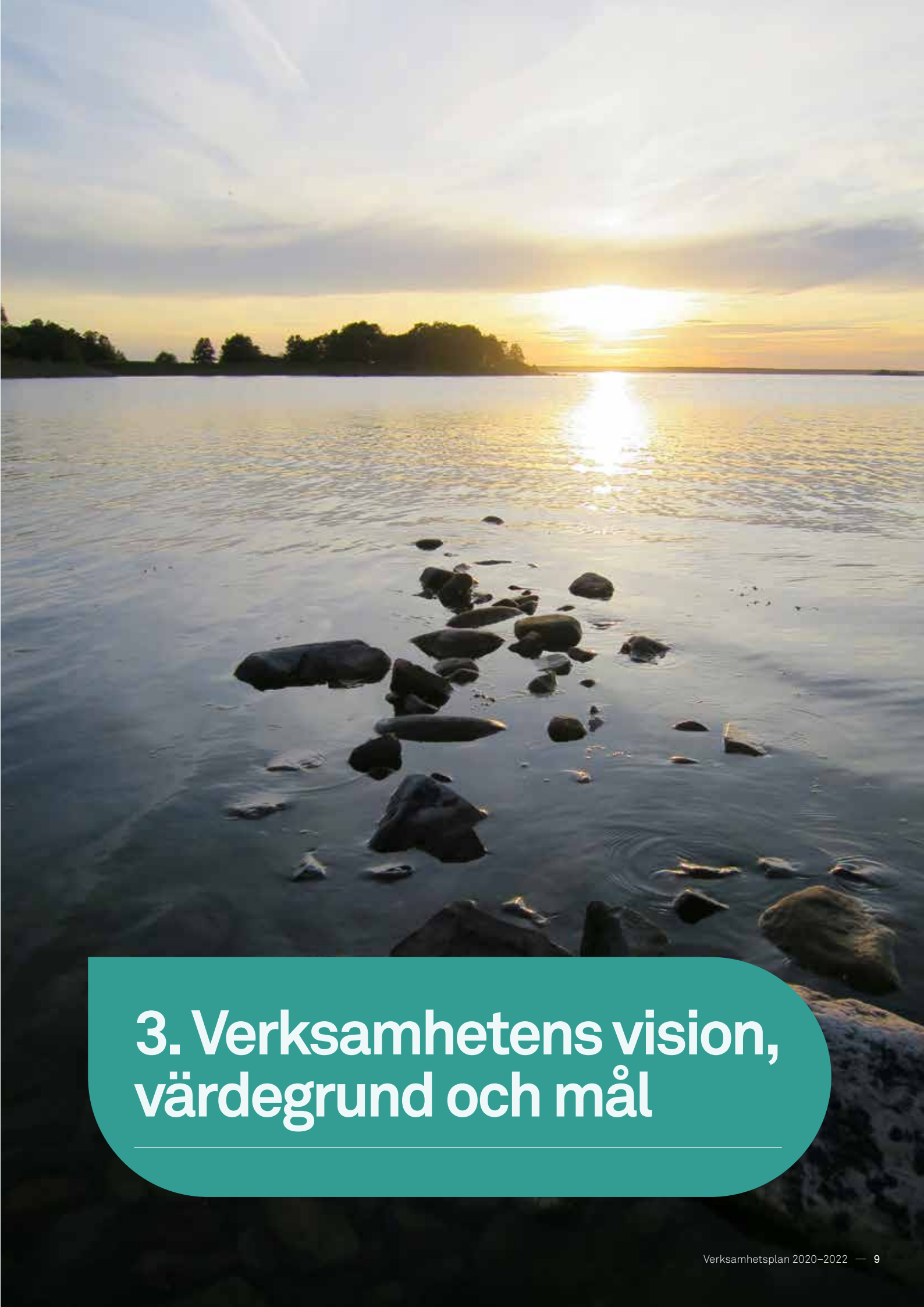
- Beskrivning av både den politiska- och tjänstemannaorganisationen.

5. Verksamheten 2020-2022

- Nulägesanalys och beskrivning av verksamheten 2020-2022.

6. Uppföljning och utvärdering

- Beskrivning av hur uppföljningen av verksamheten ska genomföras.

A full-page background image showing a sunset over a calm body of water. The sun is low on the horizon, creating a bright, golden reflection on the water's surface. The sky is filled with soft, wispy clouds in shades of orange, yellow, and light blue. In the foreground, several dark, smooth rocks are scattered in the shallow water, some partially submerged. The overall mood is peaceful and serene.

3. Verksamhetens vision, värdegrund och mål

3.1 Vision

Region Västmanlands vision - Livskraft för framtiden

Vi växer hållbart och sätter hälsan främst. Vi skapar möjligheter och modiga lösningar. Vi ger förutsättningar för utveckling i en levande demokrati. Tillsammans bryter vi ny mark och förflyttar gränser. I det vardagliga och i det övergripande. I det som är nära och det som är långsiktigt. Vi är mitt i livet och samhället och gör skillnad varje dag. Vi är livskraft för framtiden. Vi är Västmanland.

3.2 Värdegrund

Region Västmanlands värdegrund

Region Västmanland ska alltid utgå från att alla människor är lika värda och ska bemötas med respekt. Alla människor ska ges förutsättningar för god livskvalitet. En viktig faktor för livskvalitet är samverkan mellan alla involverade parter. Regionen ska hushålla med de gemensamma resurserna och fördela dessa efter behov.

3.3 Mål

Verksamheten arbetar mot de mål som finns i Regionplanen, Förvaltningsplanen och i Regionala Utvecklingsstrategin (RUS). Andra centrala mål och styrande dokument är exempelvis:

- Agenda 2030
- EU2020
- Nationell Strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020
- Strategi för hälsa, SKR
- Årligt Villkorsbrev
- Regleringsbrev anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder
- Region Västmanlands hållbarhetsstrategi 2020-2030
- Framtidens hälso- och sjukvård 2030
- Regional Kulturplan
- Affärsplan Västmanland
- Strategiplan Tärna
- Trafikförsörjningsprogram Västmanland

3.4 Verksamhet i korthet

Ett antal nyckeltal/fakta för att beskriva och mäta verksamheten, några exempel visas i rutan nedan:

- Budget 2020, 267 MKR varav statsbidrag 64,5 MKR, projektmedel 19,3 MKR.
- 12 MKR utdelat i Regionala medel.
- 149 anställda per 1/1 2020 .
- Miljöcertifierad enligt ISO 14001 sedan 2019. Diplomerad som Fairtrade Region sedan 2015.
- Ca. 94 000 besök på Karlsgatan 2. varav andel 0–18 år var 38 %.
- Ca. 1 300 personer går Tärna folkhögskolas kurser eller besöker verksamheten i folkbildande syfte.
- Region Västmanland lämnar bidrag för ca 5 MKR till andra folkhögskolor där västmanlänningar studerar.
- Besöksnäringens omsättning uppgick till ca. 3,4 MDKR, 2017 och skapade sysselsättning för ca. 2 500 personer 2018.

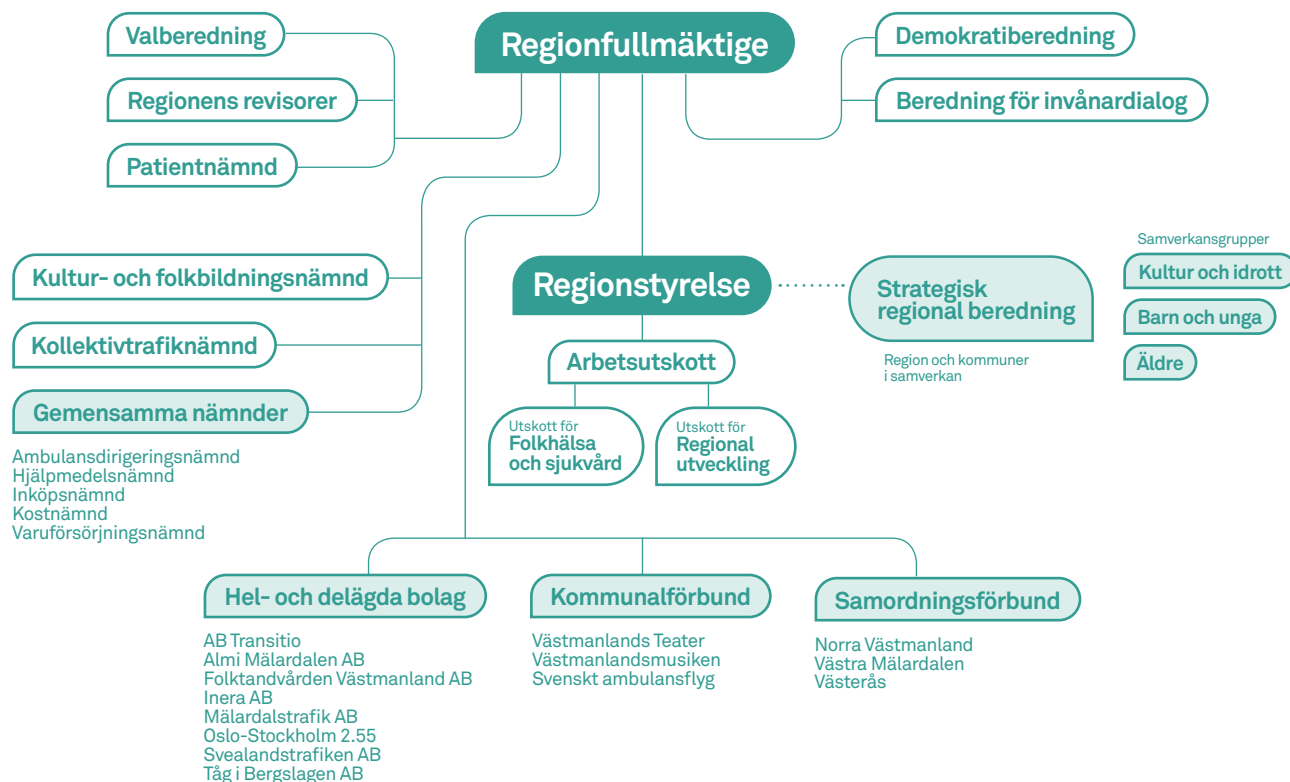

4. Organisation för regionala utvecklingsfrågor

4.1 Politisk styrning

REGIONENS POLITISKA ORGANISATION

Region Västmanlands politiska organisation sedan valet hösten 2018.

STRATEGISK REGIONAL BEREDNING, SRB

En strategisk regional beredning, SRB, finns mellan länets kommuner och Region Västmanland. Där sker information, samråd, och samverkan i frågor som är av gemensamt intresse:

- Samråda, samordna och lämna förslag i frågor som är strategiska och viktiga för regionens utveckling och som Regionen ansvarar för.
- Samråda, samordna och lämna förslag i de frågor som är av betydelse för länets utveckling och där Regionen och kommunerna har sitt respektive ansvar.
- Vara ett forum för kommunal och regional omvärlds- och intressebevakning.

Obligatoriska uppgifter är att bereda regional utvecklingsstrategi, regional transportinfrastrukturplan, regionalt tillväxtprogram (Affärsplan Västmanland), regional kulturplan, kollektivtrafikfrågor, folkhälsopolicy och gemensamma EU-frågor.

Den strategiska regionala beredningen (SRB) är organisatoriskt knuten till regionstyrelsen. Beredningen består av minst 25 ledamöter och kan som mest bestå av 30 ledamöter.

SAMVERKANSGRUPPER

Sedan 2017 finns det tre politiska samverkansgrupper – Äldre, Barn och Unga samt Kultur och idrott. Grupperna ska identifiera och prioritera regionala gränsöverskridande frågor inom sina respektive områden samt vara en arena för lärande och erfarenhetsutbyte. I samverkansgrupperna finns ledamöter från Regionen och länets samtliga kommuner.

KULTUR- OCH FOLKBILDNINGSNÄMND

Kultur och folkbildningsnämnden bildades i Region Västmanland efter valet hösten 2018. Nämnden ansvarar för Regionens strategiska arbete inom kultur- och folkbildningsfrågor och är styrelse för Tärna folkhögskola. Nämnden består av sju ledamöter och sju ersättare.

4.2 Tjänstemannaorganisationen

Från den 1 januari 2020 organiseras Region Västmanlands arbete med regional utveckling i en egen regional utvecklingsförvaltning.

RUF - REGIONALA UTVECKLINGSFÖRVALTNINGEN

Regionutvecklingsdirektören rapporterar direkt till regiondirektören och är ansvarig för kärnprocessen regional utveckling inom Region Västmanland.

En väl fungerade och utvecklad kollektivtrafik är en mycket viktigt regional utvecklingsfråga. Ansvar för länets kollektivtrafik ligger på Kollektivtrafikförvaltningen som är en förvaltning med en egen nämnd. Det finns dock ett nära samarbete mellan RUF och Kollektivtrafikförvaltningen, främst när det handlar om infrastrukturfrågor.

REGIONENS ARBETE MED HÅLLBARHET, FOLKHÄLSA OCH VÄLFÄRDSUTVECKLING

Region Västmanland har ett uppdrag att bidra till samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och en hållbar tillväxt och utveckling. Likvärdiga livsvillkor för alla västmanlänningar¹ ger en god grund för att vårt län ska kunna vara livskraftig, attraktiv att leva och bo i och där en hållbar

tillväxt kan utvecklas. Denna utveckling blir ett gemensamt värde för oss. En tydlig strävan är att alla verksamheter inom Region Västmanland ska bidra till utvecklingen av välfärden på ett hållbart sätt för en jämlik hälsa och att tillgodose invånarnas grundläggande behov och rättigheter. Det betyder att både det regionala utvecklingsuppdraget och uppdraget att utveckla hälso- och sjukvården ska bidra. Därför arbetar vi utifrån från en tydlig kunskapsgrund med att utveckla, samordna och stötta i frågor som handlar om social hållbarhet, folkhälsa och välfärdsutveckling. Gemensamt för dessa frågor är att de påverkas av fördelningen av samhällets resurser, där alla invånare har rätt till likvärdig tillgång till olika välfärdstjänster och livsmiljöer av god kvalitet.

Verksamheterna Hållbarhet och Välfärd och folkhälsa har ett särskilt ansvar att strategiskt utveckla, samordna och stödja andras arbete på regional och lokal nivå. Det görs bland annat genom omvärldsbevakning, kunskapsutveckling och kunskapsspridning. De arbetar också med analys, uppföljning och metodutveckling. Tillsammans bidrar de med expertkunskap både till regionens olika verksamheter, till samverkanspartners och andra regionala aktörer.

¹Oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning,

4.3 Andra samverkansarenor

Region Västmanland har ett stort antal samverkansytor/arenor både på lokal, regional, storregional, nationell och EU-nivå.

FORUM FÖR HÅLLBAR REGIONAL TILLVÄXT OCH ATTRAKTIONSKRAFT

Regeringen inrättade juni 2015 ett forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft med syfte att uppfylla den nationella strategin för 2015–2020. I forumet ingår politiker och tjänstemän från alla regioner. Målet med forumet är att göra det regionala tillväxtarbetet mer effektivt och resultatintriktat. Forumet möjliggör detta genom att ge tillfälle till ökad dialog, samverkan, lärande och kunskapsspridning mellan företrädare för regionerna, regeringen och berörda statliga myndigheter. Forumet möts åtta gånger per år under perioden 2015–2020. Fyra möten för nominerade politiker och fyra för utvalda tjänstepersoner.

SAMVERKAN INOM ÖSTRA MELLANSVERIGE (ÖMS)

Samverkan och planering i Östra Mellansverige (ÖMS) syftar till samsyn kring de storregionala utgångspunkterna för regional utveckling och annan rumslig planering för hela ÖMS. En förväntan är att det leder till bättre resultat och är mer resurseffektivt än om varje län driver sina egna utvecklingsprocesser utan koordinering med övriga län. En annan viktig ledstjärna är att dra nytta av Stockholmsregionens befolkningsmässiga, ekonomiska och politiska tyngd i ÖMS som helhet. ÖMS mångfald av såväl boendemiljöer som näringsmässig specialisering är en viktig drivkraft för att ta tillvara potential i en mer sammankopplad region.

STRUKTURFONDSSAMARBETE

Västmanland ingår i den NUTS-region, d.v.s. EU:s indelning av Europa i regioner, som benämns Östra Mellansverige (ÖMS). Strukturfonderna omfattar fonder där fokus är på den Europeiska regionala utvecklingsfonden som förvaltas av Tillväxtverket och Socialfonden som förvaltas av Svenska ESF-rådet. Samarbetet syftar till att med stöd i fonderna och eget arbete hos regionala utvecklingsansvariga i de fem regioner som omfattas (Uppsala, Sörmland, Östergötland, Örebro och Västmanland) nyttja fonderna för investeringar i strukturomvandling och effekter som når ut i näringslivet och i samhället. Mål med arbetet är att stärka forskning och innovation, öka konkurrenskraften för små och medelstora företag, stödja övergången till koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer såväl som kompetensutveckling, sysselsättningsåtgärder och integrationsinsatser. Idag finns ett starkt utvecklat samarbete kring smart specialisering, vilket är ett ex ante krav på investeringar i fonderna.

För arbetet finns ett antal arbetsgrupper (Sociala utmaningar, CO2-omställning, EU2020+ för framtida sammanhållningspolitik). Arbetet leds i en struktur med en

så kallad strukturfondsgrupp med tjänstemän, en ledningsgrupp med regionala utvecklingsdirektörer samt en politisk styrgrupp med representanter från de fem regionerna.

SAMVERKAN MED LÄNSSTYRELSEN

Region Västmanland har en överenskommelse med länsstyrelsen som beskriver samverkan inom ett flertal områden. Beröringspunkterna mellan verksamheterna är många, exempelvis inom miljö och klimat, integration, jämställdhet, livsmedel, bostadsbyggande och landsbygdsfrågor för att nämna några viktiga samverkansfrågor.

STOCKHOLMSREGIONENS EU-SAMARBETE

Stockholmsregionen samverkar i EU-frågor och är aktiva i Bryssel genom den ideella föreningen Stockholmsregionens Europaförening (SEF). Region Västmanland är associerad medlem i föreningen.

Avsikten med ett gemensamt Brysselkontor för Stockholmsregionen är att främja medlemmarnas gemensamma politiska intressen genom att samverka i frågor som rör regionens förhållande till Europeiska Unionen. Till de prioriterade frågorna hör att följa arbetet inom EU:s institutioner och EU:s lagstiftningsprocess och skapa kontakter med beslutfattare och institutioner i syfte att påverka EU:s politik och programinnehåll. Det ska också bidra till att förtroendevalda och tjänstemän i medlemmarnas organisationer får tidig information om relevanta EU-initiativ.

MÄLARDALSRÅDET

Mälardalsrådets uppgift är att vara forum för samverkan i strategiska frågor och skapa förutsättningar för medlemmarna att agera samfällt. Det övergripande målet för Mälardalsrådet är att främja utvecklingen av Stockholm-Mälardalsregionen och vara en mötesplats för politiken och för möten mellan näringsliv, politik och akademi i storregionala utvecklingsfrågor.

Mälardalsrådets fokusområden är infrastruktur och transporter, kunskap och kompetens samt internationell konkurrenskraft. Dessa fokusområden får sitt mandat av Mälardalsrådets styrelse och drivs i processform av Mälardalsrådets kansli tillsammans med regioner och kommuner.

SKR

SKR (Sveriges kommuner och regioner) är en arbetsgivar- och intresseorganisation för alla kommuner och regioner. SKR:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och regioner. Både tjänstepersoner och politiker från regionen deltar i en stor mängd nätverk, styrelser, arbetsgrupper och projekt inom ramen för SKR:s verksamhet.

REGLAB

Reglab är ett forum för lärande om regional utveckling. Här möts regioner, myndigheter, forskare och andra för att lära sig mer. Inom Reglab drivs gemensamma utvecklingsprojekt, fördjupade regionala analyser och erfarenhetsutbyte. Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner, Vinnova, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Tillväxtverket.

STORREGIONALA KOLLEKTIVTRAFIKFRÅGOR

Ansaret för länets kollektivtrafik ligger inom Region Västmanland hos Kollektivtrafikförvaltningen. Kollektivtrafiken bidrar till regional utveckling på många sätt, inte minst genom att möjliggöra arbets- och studiependling.

Infrastrukturen är en mycket viktig förutsättning för en väl fungerande kollektivtrafik och därför finns ett nära samarbete mellan Regionala utvecklingsförvaltningen och Kollektivtrafikförvaltningen kring infrastruktur och kommunikationer. Samverkan med angränsande län sker främst genom samägandet av MÄLAB, Tåg i Bergslagen och Svealandstrafiken AB.

FÖRBUNDET AGENDA 2030

Förbundet Agenda 2030:s roll är att vara pådrivare, kunskapsspridare och nätverksbyggare för hållbar utveckling i Västmanland.

5. Verksamheten 2020–2022

5.1 Nulägesbeskrivning

Svensk ekonomi är mycket beroende av utvecklingen i omvärlden och export och investeringar i svensk ekonomi har utvecklats svagt. Handelskonflikten mellan USA och Kina har lett till en svagare global ekonomi samtidigt som även osäkerheten kring Brexit hållit tillbaka internationell ekonomisk utveckling. Det innebär att svensk ekonomi har visat en lägre tillväxt och en dystrare utveckling på arbetsmarknaden. Högkonjunkturen mattas tydligt av. Det syns även i olika undersökningar kring stämningsläget hos hushåll och företag som indikerar en markant svagare utveckling än tidigare. Detta gäller även för näringslivet i Östra Mellansverige där stämningsläget är svagare än normalt. Störst har försämringen varit inom tillverkningsindustrin där t.ex. orderläge och produktionsvolym försämrats. Ekonomin i Västmanland vilar tungt på industrin och exporten är mycket viktig för länet. Avmattningen som nu syns kan därför väntas påverka länet.

Västmanlands län har de senaste åren karakteriserats av en stark befolkningsutveckling i de flesta av länets kommuner. En viktig orsak till detta är att många personer från andra delar av världen kommit till länet. Framöver väntas dock befolkningen öka i en långsammare takt. Befolkningen förväntas inte heller öka lika starkt i alla delar av länet. Ökningen av antalet personer väntas bli störst bland yngre och äldre personer, vilket kommer öka behovet av tjänster inom välfärden: vård, skola och omsorg. Detta är delar av arbetsmarknaden där det redan idag är svårt att finna rätt kompetens vid rekryteringar. Befolkningen i de åldrar där man idag är mest aktiv på arbetsmarknaden ökar också men i mindre omfattning, än yngre och äldre. Även om en allt större andel lönearbetar högre upp i åldrarna fortsätter den så kallade försörjningskvoten att växa, vilket innebär att förutsättningarna för att klara de ökade behoven utmanas.

Under de senaste åren har utlandsfödda svarat för den största delen av antalet personer i de åldrar då man arbetar som mest. De svarar även för huvuddelen av det ökade antalet sysselsatta. Ännu är det dock stora skillnader i andelen sysselsatta om man jämför utlandsfödda med personer som är födda i Sverige. Att snabbare integrera de nya invånarna i Sverige in i samhället och på arbetsmarknaden är en viktig del i att lösa arbetskraftsbehovet framöver.

Västmanlands län har ett gynnsamt läge med tillgång till Mälardalens stora arbetsmarknad. Efterfrågan på arbetskraft är också stark i vissa branscher. Samtidigt är arbetslösheten hög jämfört med andra delar av landet och en stor andel av de arbetslösa befinner sig långt från arbetsmarknaden. Den svagare ekonomiska utvecklingen innebär också att arbetslösheten ökar.

En grund för att Västmanland ska vara ett attraktivt län att bo i är att det skapas en mångfald av attraktiva miljöer och upplevelser. Naturreservat, naturpark eller kulturresevat är exempel på sådana miljöer. De senaste åren har dessa ökat i antal. Det finns tillgång till kulturupplevelser, att vi har en aktiv teater, är exempel på att vi har en mångfald av upplevelser. Tidigare undersökningar visar att de som bor i Västmanlands län trivs mycket bra. Tyvärr indikerar Region Västmanlands undersökning "Liv och hälsa ung" att andelen unga som uppger att de upplever god eller mycket god hälsa minskar.

För att stärka möjligheterna till en god socialsammanhållning och för att människor ska kunna etablera sig i länet krävs även en väl fungerande bostadsmarknad. Bostadsbyggandet har ökat kraftigt i länet. Under 2019 byggdes omkring 1 400 bostäder och målet om minst 1 000 färdigställda bostäder överträffades därmed med råge. Under första halvåret 2019 var bostadsbyggandet också förhållandevis starkt. Det finns dock fortfarande kommuner där bostadsbyggandet är lågt eller obefintligt och de flesta kommuner beskriver en generell brist på bostäder.

Omställningen mot ett mer hållbart samhälle pågår för fullt. Utsläppen av klimatpåverkande utsläpp från länet minskar kontinuerligt även om takten avtagit något de senaste åren och det går nu åt mindre energi i förhållande till det som länet totalt sett producerar.

Goda pendlingsförutsättningar inom och utanför länet är centralt. En väl fungerande infrastruktur och kollektivtrafik är smörjmedlet som bidrar till att fler väljer miljömässigt hållbara transportmedel i sin vardag. Det stora investeringarna i bland annat nya järnvägar runt Stockholm har inneburit längre pendlingstider, men gör det på längre sikt enklare och snabbare för västmanlänningarna att nå en större arbetsmarknad. Det börjar nu även finnas tecken på att investeringarna gett resultat i form av kortare restider. I länet ökar antalet resor med kollektivtrafiken.

Utbyggnaden av bredband fortsätter i regionen, andelen hushåll och företag med tillgång till snabbt bredband ökar stadigt. För att digitaliseringens effekter ska komma alla till del är det viktigt att utbyggnaden av bredband fortsätter. Det finns idag många områden, särskilt utanför tätorterna, där tillgången till bredband är låg.

5.2 Verksamhetens mål

Samtliga verksamheter inom regional utveckling arbetar på olika sätt och i olika grad direkt eller indirekt mot mål och uppdrag utifrån Region Västmanlands Regionplan 2020-2022, Förvaltningsplanen för regionala utvecklingsförvaltningen, (RUF), samt länets regionala utvecklingsstrategi (RUS).

Utifrån förvaltningsplanen arbetar verksamheterna fram egna verksamhetsplaner med aktiviteter för effektiv måluppfyllelse.

5.3 Budget för 2020

Verksamheten finansieras genom medel direkt från Region Västmanland, så kallad regionersättning, kommunala medel och även andra externa projektmedel. En stor del är statliga medel (ca 61 mkr) från t.ex. Kulturrådet, Migrationsverket och Folkbildningsrådet. Kommunerna finansierar verksamheten med ca 12 mkr enligt tidigare inriktningsbeslut från Västmanlands kommuner och landsting (VKL).

5.4 Ledningsstab

Ledningsstaben på RUF har uppdraget att vara en strategisk resurs för såväl regionala utvecklingsdirektören som verksamheterna. Ledningsstaben arbetar inom flera områden, direkt för regional utvecklingsdirektör och för förvaltningens olika verksamheter. Ledningsstöd sker i form hantering av olika externa och interna processer samt effekthämtning av dessa. Samhällsutveckling genom att driva Region Västmanlands arbete med den regionala utvecklingsstrategin samt Regionens EU-arbete. Ledningsstaben svarar även för omvärldsbevakning och en aktiv samhällsanalys. Verksamhetsplanering och uppföljning sker genom framtagande av förvaltningens verksamhetsplanering och ekonomiska rapportering både intern och externt. Via flera olika kanaler genomför Region Västmanland ett aktivt kommunikationsarbete vilket samordnas via ledningsstaben.

			Kultur och folkbildningsnämnden					
	Ledningstab	Näringsliv	Kultur och ideell sektor	Tärna folkhögskola	Hållbarhet	Samhällsutveckling	Välfärd och folkhälsa	Summa
<i>tkr</i>	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020
Intäkter								
Regionersättning	6 735	6 951	74 523	10 054	14 071	1 260	30 795	147 089
<i>statliga medel</i>			34 484	9 419	17 800			61 703
<i>regionala bidrag</i>	12 941							12 941
<i>mobilitetsstöd</i>				4 900				4 900
<i>projektmedel</i>		10 884			1 200	1 875		13 941
<i>övriga intäkter</i>	2 203	1 217	6 024	5 784	8 042		1 770	25 041
Personalkostnader	-7 713	-13 914	-26 289	-15 073	-8 423	-2 826	-25 751	-99 989
Fasta kostnader	-1 056	-1 167	-8 458	-5 692	-872	-214	-5 101	-22 560
Verksamhetskostnader	-130	-6 663	-80 284	-4 243	-31 867	-112	-1 676	-124 975
<i>regionala bidrag</i>	-12 941							-12 941
<i>mobilitetsstöd</i>				-5 150				-5 150
Summa	39	8	0	0	-49	-35	37	0

LEDNINGSSTÖD

Ledningsstaben hanterar ett flertal viktiga externa och interna processer med kontakter med för Region Västmanland viktiga myndigheter samt Regeringskansliet. Därtill svarar ledningsstaben för Region Västmanlands medlemsrepresentation inom Reglab samt SKR:s planerarnätverk. Ledningsstaben arbetar för ett tvärsektorielt perspektiv på regionala utvecklingsfrågor och att införa senast aktuella kunskaper och metoder i arbetet på förvaltningen för regional utveckling (RUF). Ledningsstaben svarar även för hanteringen av remisser som kommer till Region Västmanland och som berör frågor inom regional utveckling. Under 2020 kommer fokus även att ligga på det så kallade programmeringsarbetet inom EU:s strukturfonder.

SAMHÄLLSUTVECKLING

Ledningsstaben driver arbetet med den regionala utvecklingsstrategin, arbetar med analys och omvärldsbevakning, EU, internationalisering och storregional samverkan.

Regional utvecklingsstrategi

Den regionala utvecklingsstrategin är ett övergripande regionalt dokument som ingår i en struktur av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till den kommunala nivåns planer, strategier och program. Ansvar för RUS 2030 och uppföljningen av det regionala utvecklingsarbetet ligger på Ledningsstaben samtidigt som huvuddelen av Region Västmanlands konkreta arbete inom RUS områden sker inom Regionens övriga verksamhetsområden, dess nätverk och forum samt länets kommuner. Under år 2020 antas en ny RUS för Västmanlands län. Arbetet med RUS går under år 2020 därmed in i en operativ fas med ett flertal olika aktiviteter. Uppföljning av insatser, projekt och andra aktiviteter kommer att ske kontinuerligt och återförs in i ett nyutvecklat uppföljningssystem som ger en samlad bild av regionens aktörers utvecklingsarbete för ett livskraftigt Västmanland. Uppföljningen av det regionala utvecklingsarbetet presenteras årligen såväl externt för länets aktörer och dess ledningar som internt för förvaltningsledning och regionens politiker. Storregionalt samarbete sker tillsammans med Sörmlands län, Östergötlands län, Örebro län, Västmanlands län, Stockholms län, Uppsala län och Gävleborgs län inom ramen för det så kallade ÖMS-samarbetet. En strategisk inriktning har tagits fram inom områden där det finns en storregional dimension. Under 2019 har arbete genomförts inom t.ex. digitaliserade samhällsbyggnadsprocesser, kraftförsörjning och nodstädernas funktion. Dessa bildar tillsammans med den strategiska inriktningen ramen för det arbete som kommer att ske under år 2020.

Regionens EU-arbete

Region Västmanlands arbete med EU-relaterade frågor tar sin utgångspunkt ur flera perspektiv. EU stödjer utveckling i

Europas regioner genom strukturfonder, territoriella program, ram- och sektorsprogram och dessa ger möjligheter till utvecklings- och tillväxtarbete för Region Västmanlands verksamheter. Ledningsstabens EU-arbete sker genom strukturfondssamarbetet inom Östra Mellansverige, Stockholmregionens Brysselkontor och via genomförande av Region Västmanlands EU-strategiska arbete. Region Västmanlands EU-strategiska arbete är inriktad på tre huvudområden: förankringsarbete, stöttande funktion till verksamheterna samt påverkansarbete. Syftet är att genom förankring, samarbete och dialog kring EU-frågorna skapa tillväxt och utveckling i länet tillsammans med kommunerna och övriga intressenter. Utöver det fokuserar arbetet på att stötta de interna processerna kring EU:s fonder, verktyg och program. Det innebär stöd för mobilisering och lärande kring fonder och program, skapande av goda förutsättningar för genomförande, tät dialog med förvaltande myndigheter samt omvärldsbevakning av relevanta frågor på EU-nivå. Arbetet med EU-frågorna bidrar även till att realisera den regionala utvecklingsstrategins vision och mål.

Alla beslut som tas på EU-nivå påverkar regionens utveckling. För att kunna skapa förändringar inom EU i sakfrågor som har betydelse för Region Västmanlands konkurrenskraft och position bedrivs även ett påverkansarbete, till exempel genom strategiska allianser med andra regioner. Region Västmanland arbetar för att skapa goda förutsättningar inför den nya programperioden 2021–2027. Detta innebär att bevaka vad som sker på EU-nivå med EU:s långtidsbudget, nationella prioriteringar, utvärderingar och analys av nuvarande programperiod samt rigga för kommande programmeringsarbete.

Analys

Ledningsstaben svarar för en analyskompetens som riktar sig till Region Västmanland i stort, förvaltningens olika verksamheter och länets kommuner. Omvärldsbevakning bedrivs där länets utveckling analyseras, förvaltningens verksamheter får stöd i analysfrågor, konkret samt genom att tillhandahålla viktiga systemlösningar. Tillsammans med länets kommuner drivs även ett analysnätverk med syfte att genom kunskapsutbyte med varandra stärka den gemensamma analysförmågan. Det tas även regelbundet fram befolkningsprognoser för Västmanlands län och dess kommuner samt medborgarundersökningar.

VERKSAMHETSUTVECKLING OCH UPPFÖLJNING

Ledningsstaben följer upp förvaltningens verksamhet utifrån årshjulet för inplanerade återsrapporteringsstillfällen gällande ekonomisk rapportering och uppföljning, det vill säga årsredovisning och delårsrapporter. Även förvaltningens fakturor hanteras.

Rapportering utgår ifrån gällande Regionplan och Förvaltningsplan men även utifrån RUS (Regional utvecklingsstrategi) och Regional samverkan. Ekonomisk rapportering och uppföljning sker även till Kulturrådet samt till Tillväxtverket vid extern finansiering av projekt. Även återrapporteringen på regeringens villkorsbeslut tas fram. Ledningsstaben bedriver systemförvaltningsarbete genom att leda, styra och koordinera aktiviteter och funktioner inom objektet Regional utveckling. Arbetet styrs utifrån systemförvaltningsmodellen PM3 och exempel på konkreta arbetsuppgifter är att ta fram systemförvaltningsplaner och verkställa dess mål, ta fram statusrapporter, uppföljningar och beslutsunderlag till styrgrupp mm. Arbetet är en viktig länk mellan förvaltningens utvecklingsbehov och Region Västmanlands verksamhet inom IT och digitalisering. Ledningsstaben bedriver även verksamhetsutvecklingsarbete. Under år 2020 genomförs projektet "Framtidens folkhögskola - Tärna folkhögskola 2030": Projektet som leds från ledningsstaben syftar till att ta fram en ny utvecklingsplan med en tydlig vision om Tärna folkhögskola 2030. Projektet sker i samverkan med politik och personal.

Ledningsstaben är en stödfunktion till chefer och medarbetare på förvaltningen och svarar för olika administrativa funktioner, t.ex. i samband med nyanställningar och utrustning till lokaler.

KOMMUNIKATION

Genom att utveckla Region Västmanlands interna och externa kanaler vill vi stärka bilden av Region Västmanland som en motor i utvecklingen av ett attraktivt, konkurrenskraftigt och livskraftigt Västmanland. Ledningsstaben svarar för en kommunikationsresurs som bevakar, stöttar och samlar in kommunikativa behov hos verksamheterna, likväl som producerar och driver kommunikationen framåt med ett strategiskt tänk. Våra kommunikationssinsatser ska stödja den regionala utvecklingen och ha ett verksamhetsnära perspektiv.

Öka synligheten och närvaron i digitala kanaler, som via webbsidan, sociala medier och andra digitala kanaler där målgruppen kan befinna sig.

- Arbeta utvecklande och hållbart genom att skapa rutiner och struktur för kommunikationen internt.
- Vara en resurs och stöd i kommunikationsfrågor på verksamhets-, projekt- och ibland individnivå.
- Till den regionala utvecklingsstrategin (RUS) utvecklas ett öppet, webbaserat uppföljningssystem. Detta uppföljningssystem uppdateras kontinuerligt med såväl data som berättelser och bilder från länet som beskriver hur utvecklingsarbetet bedrivs.

Ledningsstab – verksamhetsplanering för 2020–2022

Ledningsstaben arbetar med utredningar, regional planering, bevakar remisser och programmeringsarbete. Ledningsstaben driver arbetet med den regionala utvecklingsstrategin (RUS), arbetar med analys och omvärldsbevakning, EU, internationalisering och storregional samverkan.

För att driva en välstrukturerad och effektiv verksamhet inom Förvaltningen för regional utveckling sker verksamhetsplanering, ekonomisk planering/budget, rapportering och uppföljning. Vi stödjer också verksamheterna genom administration, evenemangssamordning och metodstöd.

Ledningsstaben arbetar för att nå ut till samarbetspartners, kommuner och invånare med vad som händer och är på gång inom regional utveckling i Västmanland.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020–2022.

- Arbeta med framtagande och genomförande av ny RUS.
- Storregionalt samarbete inom ÖMS.
- Utveckla och driva analysnätverk med länets kommuner.
- Följa och analysera utvecklingen i Västmanlands län.
- Genomföra region Västmanlands EU-strategiska arbetet.
- Arbeta inför ny nya programperioden 2021–2027.
- Kommunikationsarbete ny syskonwebb samt uppföljningssystem RUS.
- Projektet "Framtiden folkhögskola-Tärna folkhögskola 2030".

5.5 Hållbarhet

Region Västmanland arbetar tvärssektoriellt för en hållbar utveckling inom områdena social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, dvs en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Frågorna är odelbara och behöver integreras med verksamhetsidé och kärnverksamhet.

Verksamheten Hållbarhet skapar förutsättningar för hållbar utveckling inom Region Västmanland och i länet och erbjuder strategiskt stöd till Region Västmanlands samtliga förvaltningar inom frågor som omfattar miljö och klimat, jämställdhet, HBTQ, våld, mångfald, barns rättigheter, nationella minoriteter, delaktighet för personer med funktionsnedsättning och integration. Verksamheten har under 2019 tagit fram en regional hållbarhetsstrategi utifrån de globala målen i Agenda 2030. Målen är centrala för Region Västmanlands kärnuppdrag (hälsosjukvård och regional utveckling) och som definierar regionens bidrag till de globala målen utifrån den egna organisationens interna arbete.

MILJÖ

Regionens miljöfunktion säkrar uppdraget om miljöcertifiering och efterlevnad av miljölagstiftning och andra bindande krav. Arbetet sker som strategiskt och operativt stöd till verksamheterna.

Det strategiska stödet innebär att skapa systematiska och förebyggande arbetssätt för ständiga miljöförbättringar i såväl processer som projekt och i beredningen av politiska ärenden. Det rör också att ställa krav i upphandling, tex av läkemedel eller vid val av fordon. Det operativa stödet är att ge metodstöd, utbildning och information till verksamheterna för att efterleva miljöcertifiering, miljölagstiftning och för att nå miljömålen i Miljöprogram 2018–2022.

SOCIAL HÅLLBARHET MED FOKUS PÅ MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Social hållbarhet innebär att mänskliga rättigheter tillgodoses så att människor kan leva ett gott liv på lika villkor. De mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna omfattar alla människor. Region Västmanland arbetar aktivt med att se till att de mänskliga rättigheterna genomsyrar alla verksamheter och att människors lika värde säkerställs.

Barnets rättigheter

Varje människa under 18 år är ett barn med egna rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter som blir svensk lag den 1 januari 2020. I Västmanlands län utgör barnen 20% av alla invånare och även andra barn vistas i länet. Inför beslut och åtgärder som rör barn ska barnets bästa prövas och först beaktas. Vi ska verka för att alla barn har samma värde och får sina rättigheter tillgodosedda, att de ges möjlighet att vara delaktiga och få uttrycka sin mening i frågor som rör dem och att de får ett respektfullt bemötande.

Vi ska även samverka för att ge barn optimala förutsättningar till utveckling genom hela barndomen.

Jämställdhet

Jämställdhet innebär att flickor, pojkar, kvinnor och män ska ha samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Jämställda välfärdstjänster är både en fråga om rättigheter och en fråga om kvalitet. Utifrån såväl lagkrav som Agenda 2030, samt undertecknandet av CEMR-deklarationen har Region Västmanland påbörjat ett strategiskt arbete med jämställdhetsintegrering i Region Västmanlands verksamheter. Jämställdhetsintegrering är en strategi som innebär att jämställdhetsperspektivet ska finnas med där beslut fattas och resurser fördelas, på alla nivåer och i alla steg. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer bidrar till ohälsa och stort mänskligt lidande. Hälso- och sjukvården har ett stort ansvar i att upptäcka våld och ge stöd och hjälp till de som blivit utsatta. Region Västmanland arbetar systematiskt för tidig upptäckt och förebyggande av våld.

Våld i nära relationer finns i alla samhällsklasser, åldersgrupper, etniska grupper och kännetecknas av att den utsatte har en nära relation och ofta starka emotionella band till förövaren. Region Västmanlands arbete med våld i nära relationer skall präglas av en medvetenhet om riskerna att utsättas för våld i nära relation hos varje enskild individ. Region Västmanland har också ett ansvar för att särskilt uppmärksamma och bära med oss kunskap kring den särskilda utsatthet som lyfts fram hos vissa grupper.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld skiljer sig från annat våld bl.a. genom att de oftast är kollektivt utövat eller sanktionerat. Våldet kan utövas av och riktas mot såväl kvinnor som män och det grövsta våldet är i regel välplanerat. Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor är andra uttryck för det hedersrelaterade våldet som hälso- och sjukvården kan komma i kontakt med.

Det hedersrelaterade våldet bidrar likt övrigt våld i nära relationer till ohälsa, mänskligt lidande och i dess grövsta form, mord. Hälso- och sjukvården har därför ett stort ansvar i att upptäcka och agera när man upptäcker personer som man misstänker lever under hedersförtryck. Region Västmanland jobbar aktivt med frågan om hedersrelaterat våld och förtryck genom bl.a. kompetensutveckling och samverkan med/för både individer, myndigheter och andra organisationer. Hållbarhet har sedan 2019 en person anställd som samordnare för frågor som rör våld och särskilt utsatta grupper.

HBQ

Alla som har kontakt med Region Västmanland ska - oavsett kön, könsöverskridande identitet eller sexuell läggning - synliggöras och bemötas med respekt och professionalitet. Region Västmanlands ansvar för att hbtq-frågor utgår från diskrimineringslagstiftningen och omfattar såväl invånare som medarbetare. Att arbeta med hbtq-frågor är en del av Region Västmanlands uppdrag för att stärka och främja den jämlika hälsan för länets invånare.

Mångfald och integration

Region Västmanlands mångfaldsarbete bedrivs med både internt och externt fokus. Internt inkluderar arbetet utvecklingsfrågor kopplat till asylsökandes, nyanländas och tillståndslöslas/gömdas rätt till hälso- och sjukvård.

Nyanlända i Sverige behöver ges goda förutsättningar till etablering. Integrationsfrågan är viktig för hela regionen och Region Västmanland deltar i regionalt utvecklingsarbete i samverkan med flera externa parter, till exempel länsstyrelsen, kommunerna, Migrationsverket, arbetsförmedlingen och civilsamhället. Arbetet tar främst sin utgångspunkt i RÖK – ”Regional överenskommelse om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn i Västmanlands län 2016-2020”.

I mångfaldsarbetet ingår också att tillgodose nationella minoriteters rättigheter. Sveriges nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar som

är folkgrupper som har funnits i Sverige i flera hundra år. Samerna har funnits i Skandinavien långt innan nationsgränserna drogs upp och räknas till urfolk. Nationella minoriteters rättigheter regleras i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen stärktes 2019 vilket innebär bland annat att Region Västmanland har skyldighet att ta fram mål och riktlinjer kring det minoritetspolitiska arbetet, samt informera nationella minoriteter om deras rättigheter. I Västmanland bor uppskattningsvis 40 000 sverigefinnar. Region Västmanland är därför ett finskt förvaltningsområde vilket innebär att vi har ett särskilt ansvar att bland annat stödja användningen av det finska språket.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

2017 antog Sverige ett nytt nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken. Målet och regionens arbete utgår ifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och innebär att vi ska verka för målgruppens jämlika levnadsvillkor och fulla delaktighet i samhället. Detta ska nås genom universell utformning, åtgärda brister i tillgänglighet, ge stöd och hitta lösningar för individens självständighet samt förebygga och motverka diskriminering med specifikt fokus på ökad jämställdhet och ett barnrättsperspektiv. Målgruppen ska på olika vis vara delaktiga i planeringen av åtgärder och beslut som kan komma att påverka dem. De ska också ses som en resurs och bollplank när det gäller att öka kunskapen i organisationen.

Hållbarhet – verksamhetsplanering för 2020–2022

Hållbarhet arbetar med frågor som omfattar mänskliga rättigheter, barns rättigheter, nationella minoriteter, integration och miljö.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020-2022.

- Fortsätta utveckla Regionens arbete inom området cirkulär materialflöde.
- Fortsätta utveckla vårt interna arbete med att sätta hållbarhetskrav inom Regionens upphandlingsprocesser.
- Utveckla utbildningar (inkl. e-utbildningar) inom social hållbarhet för Region Västmanlands politiker och tjänstemän.
- Säkerställa förutsättningar för att arbeta enligt barnlag från och med den 1 januari 2020.
- Utveckla samverkan över verksamhetsgränser inom området föräldrarskapstöd i samarbete med barn- och mödrahälsovård.
- Stödja utveckling av arbetssätt och metoder för att minska ohälsa hos nyanlända.
- Stödja verksamheter i frågor som rör våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Belysa och uppmärksamma problematiken kring våld bland särskilt utsatta grupper som kommer i kontakt med hälso- och sjukvården och tandvården.
- Fortsatt utveckling av arbetssätt och metoder kopplat till jämställdhetsintegrering.
- Öka kunskapen om hbtq hos regionens medarbetare på olika nivåer.

5.6 Näringsliv och kompetensförsörjning

NÄRINGSLIVSUTVECKLING

Region Västmanlands arbete med näringslivsfrågor utgår från den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, det regionala utvecklingsprogrammet och affärsplan Västmanland. Affärsplanen kommer att utvecklas med utgångspunkt från den nya regionala utvecklingsstrategin, vi står också inför en ny programperiod inom EU vilket också kommer att behöva beaktas. Västmanlands näringsliv är en stark utvecklingskraft som löser globala utmaningar. Vårt regionala ledarskap fokuserar främst på att stärka företagens innovationsförmåga, entreprenöriell utveckling, internationalisering samt främja smart specialisering.

Det regionala tillväxtarbetet bedrivs i bred samverkan med länets kommuner, regionala och nationella myndigheter, företagsfrämjande organisationer och andra nätverk, främst i länet men också inom Östra Mellansverige.

Viktiga prioriteringar att säkerställa ett effektivt och relevant innovationssystem och utveckling av nya och befintliga företag. En stor omställning pågår inom näringslivet mot en ökad digitalisering, insatser planeras för att stödja denna utveckling. I genomförandet arbetar vi bland annat med olika forum där vi samverkar med olika företagsfrämjande aktörer i länet. Region Västmanland är delägare i Almi Mälardalen och i Västerås Science Park.

Region Västmanland förfogar över statliga utvecklingsmedel för företagsstöd och projektfinansiering. Dessa medel är exempel på verktyg i genomförandet av strategin. En stor andel av verksamheten i innovationssystemet drivs i projektform och delfinansieras av Region Västmanland med sådana medel, ofta i kombination med medel från EU:s strukturfonder.

I Västmanland finns fyra identifierade styrkeområden med internationell konkurrenskraft – automation, energi, järnväg samt hälsa och välfärd. Det pågår ett omfattande utvecklingsarbete för att stärka styrkeområdena. Det arbetet sker också i nära samarbete med övriga regioner i Östra Mellansverige.

Näringslivsverksamheten arbetar systematiskt och strategisk för att förstärka hållbarhetsperspektivet, både internt och externt. En handlingsplan för integrering av miljö- och klimatperspektivet i tillväxtarbetet har tagits fram och projektet Jämförad regional tillväxt har lett till konkreta verktyg för att arbeta med målet att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser. Framåt kommer arbetet med ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet behöva synkroniseras.

TURISM

Regionens arbete med besöksnäringen tar avstamp i länets regionala utvecklingsprogram och syftar till att främja en hållbar tillväxt i utifrån de utmaningar som näringen står inför. Västmanlands besöksnäring ska vara ett föredöme gällande hållbarhet, innovativa lösningar och framgångsrikt företagande.

Arbetet organiseras genom Västmanland Turism som bidrar till en balanserad besöksnäring t ex genom:

- Insatser för fler och mer hållbara verksamheter på destinations- och verksamhetsnivå, t ex rådgivning enligt Swedish Welcome-metoden och inom beteendekonomi.
- Insatser för fler och mer professionella verksamheter på verksamhetsnivå, t ex rådgivning inom produktutveckling och försäljning.
- Insatser för effektiv digital kommunikation på destinations- och verksamhetsnivå, t ex rådgivning i digital kommunikation och länsövergripande digital kommunikation.
- Förutsättningsskapande insatser på destinations- och verksamhetsnivå, t ex strategisk rådgivning och verka för att besöksnäringens perspektiv tas tillvara i översikts- och utvecklingsplaner.

Insatserna genomförs på destinationsnivå tillsammans med andra organisationer eller enskilt på verksamhetsnivå.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Många företag upplever brist på rätt kompetens som det största tillväxthindret och en hämmande faktor för utvecklingen i företagen. Svårigheten med matchningsproblematiken har förändrats genom åren. Kompetenskraven förändras, men den största orsaken till problemet är att länet har ett ökat utbud av arbetskraft med svag ställning på arbetsmarknaden.

Region Västmanlands arbete med kompetensförsörjning är ett regeringsuppdrag som utgår från regionala utmaningar och prioriteringar. Region Västmanland fastställer målsättningar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet i samverkan med olika aktörer. Region Västmanland tillhandahåller analyser och prognoser samt stödjer och främjar insatser för att etablera effektiva strukturer för validering, medverkar i planering av utbud och inriktning för regional yrkesvuxenutbildning (kommunal vuxenutbildning) och bidrar till etablering av lärcentrum.

I arbetet med kompetensförsörjning samordnas kompetensstrategiska frågor av Kompetensrådet. Kompetensrådet är sammansatt av representanter från utbildningsaktörer och från arbetslivet och leds av Region Västmanland. Fyra prioriterade områden lyfts fram:

- Höja den grundläggande utbildningsnivån
- Arbetskraft utlandsfödda kvinnor
- Samverkan utbildnings/AF/arbetsliv
- Attraktiva arbetsplatser

VÅRD- OCH OMSORGSCOLLEGE

Region Västmanland processleder arbetet kring Vård- och omsorgscollege, VOC, som inkluderar Västmanlands tio kommuner, Region Västmanland, Kommunal, privata arbetsgivare och utbildare m.fl. Samarbetet som bedrivs i föreningsform med stöd av medarbetare inom Valfärd och folkhälsa syftar till höjd kompetens och kvalitet samt ökad anställningsbarhet. Samarbetet sker genom regionala och lokala arbetsgrupper och pedagogiska forum som arbetar med arbetsplatslärande (APL), handledning, validering, handledarutbildning, marknadsföring, VO-College veckan, matriser, gemensamma och likvärdiga dokument och kommunikation.

Näringsliv – verksamhetsplanering för 2020-2022

Näringslivsverksamheten består av tre huvudområden; näringslivsutveckling, turism och kompetensförsörjning. Verksamhetens fokus är bl a hållbar regional tillväxt, hållbar utveckling av nya och befintliga små och medelstora företag, bättre förutsättningar för näringsliv och offentlig sektor att kunna få personal med rätt kompetens och en hållbar besöksnäring.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020-2022.

- Framtagande av ny affärsplan med utgångspunkt från ny regional utvecklingsstrategi.
- Stödja företagen i den omställning som pågår med ökad digitalisering, vilket också innebär stöd till kompetensutveckling.
- Uppföljning och analyser av näringslivets utveckling och genomförda insatser.
- Understödja samarbeten mellan små och medelstora företag och forskning, testbäddar och samarbeten mellan företag kring innovation.
- Förstärka hållbarhetsperspektiven i tillväxtarbetet.
- Insatser kopplat till EU:s nya programperiod, förstudier, mobilisering, m.m.
- Verka för att länets styrkeområden tar en aktiv roll och utvecklas i ett europeiskt perspektiv, samt fortsatt utveckling av det gemensamma arbetet kring utmaningsdriven utveckling i Östra Mellansverige.
- Fortsatt utveckla samverkan mellan olika aktörer och öka tydligheten mellan olika roller.
- Insatser för att integrera hållbarhetsaspekterna i verksamheten.
- Verka för att fler av länets företag tar del av regionala och nationella erbjudanden som främjar en internationalisering och ökad export.
- Stödja arbetet i länet vid större strategiska etableringsmöjligheter.
- Ta fram och tillhandahålla analyser och prognoser av näringslivets och offentlig sektors behov av kompetens samt kartlägga de målgrupper som i större utsträckning står utanför arbetsmarknaden.
- Slutföra arbetet med den regionala kompetensförsörjningsstrategin.
- Utveckling och etablering av en effektiv struktur för validering.
- Medverka i planering av utbud och inriktning för regional yrkesvuxenutbildning och bidra till etablering av lärcentrum.
- Tematisk utveckling av besöksnäringen, t ex inom cykel, måltid och vandring.
- Utveckling av internationell försäljning med fokus på natur- och kulturturism.

5.7 Samhällsutveckling

Samhället står inför utmaningar att hantera i takt med en växande befolkning och ökad tillväxt. En väl utbyggd transport- och digital infrastruktur är förutsättningar för en hållbar utveckling där digitaliseringens möjligheter kan tas till vara och där effektiva transportmöjligheter finns. Samtidigt som förutsättningarna skapas behövs även insatser för att förändra invanda beteendemönster för att kunna uppnå och bibehålla en hållbar tillväxt. Infrastrukturen ska ge den tillgänglighet som krävs för en integrerad bostads- och arbetsmarknad som präglas av social hållbarhet, en ökad sysselsättning bland invånare och en god kompetensförsörjning samt effektiva godstransporter.

TRANSPORTINFRASTRUKTUR

Den regionala transportinfrastrukturplanen 2018–2029 ska bidra till de transportpolitiska målen och ge förutsättningar för både gods- och persontrafik i hela länet. Tillgänglighet med säkerhet i fokus ska ta höjd för den mänskliga faktorn där målet är att inga ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. En växande befolkning och ökad tillväxt innebär att transportbehovet inte kan antas minska och miljömålen är en utmaning som behöver hanteras. Transporter står för ungefär en tredjedel av alla utsläpp. Ett mer effektivt användande av transportsystemet är därför helt avgörande tillsammans med de möjligheter som digitaliseringen kan ge.

Transportinfrastrukturplanen för 2018–2029 innebär stora satsningar för att utveckla det hållbara resandet i länet. Under 2020 kommer arbetet med cykelinfrastrukturen att fortsätta tillsammans med utvecklingen av infrastrukturen för kollektivtrafiken. Arbetet fortsätter även med planering av genomfart Fagersta där riksväg 68 ska byggas om för att möta både de oskyddade trafikanternas behov samtidigt som godstransporterna ska underlättas. För genomförandet av planen har en genomförandeplan upprättats som revideras årligen tillsammans med kommunerna. Den omfattar åtgärder både på den statliga- och den kommunala infrastrukturen.

Region Västmanland kommer noggrant fortsätta följa statens arbete med genomförandet av den nationella transportplanen där exempelvis utbyggnaden av E18 Köping-Västjärda samt Mäljarbanan är av yttersta vikt för länets utveckling.

BREDBAND OCH DIGITALISERING

Det övergripande målet med arbetet är att främja utbyggnad av bredband och ge förutsättningar för en ökad digitalisering som skapar nytta för invånare och företagare. Detta kommer att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling i hela länet. Region Västmanland har en viktig roll i samverkan och dialog med kommuner, marknadsaktörer, föreningar, andra regioner, myndigheter och andra organisationer som har betydelse för bredbandsutbyggnaden och digitaliseringen i länet. Detta arbete förutsätter ett horisontellt angreppssätt över flera områden.

Region Västmanland har antagit de nationella bredbandsmålen som inriktning för arbetet. Det innebär bland annat att 95% av hushållen och företagen bör ha tillgång till bredband av minst 100 Mbit/s år 2020. Arbetet sker genom de regionala bredbandskoordinatorerna som ska verka för ökad samordning, samverkan och uppföljning av bredbandsutbyggnaden i länet. En del i arbetet är också att sprida kunskaper med nyttan av bredband. Bredband är idag en lika viktig samhällsinfrastruktur som vatten och avlopp, el, vägar och avfallshantering. Det finns ett behov av att IT-infrastrukturen i högre utsträckning integreras i ett tidigt skede i planprocesserna. För att åstadkomma detta behövs kunskapshöjande insatser och deltagande i de planprocesser där samhällsplaneringen sker.

Gällande digitalisering är huvudinriktningen i länets Regionala Digitala Agenda att digitala tjänster ska finnas tillgängliga för alla på lika villkor. Avsikten med en regional agenda för Västmanlands län är att få tillstånd ett sammanhållet arbete inom länet och ta tillvara på den potential och möjligheter som digitalisering ger, då vi ska möta befintliga och kommande samhällsutmaningar. Under 2019 etablerades en tjänst som regional digitaliseringskoordinator som ska arbeta med implementering av den nationella digitaliseringsstrategins delmål.

Region Västmanland och länets samtliga kommuner är sedan 2018 delägare i Inera. Inera koordinerar och utvecklar gemensamma digitala lösningar till nytta för invånare, medarbetare och beslutsfattare och kan erbjuda stöd till ägarnas verksamhetsutveckling.

Samhällsutveckling – verksamhetsplanering för 2020–2022

Samhällsutveckling är en ny verksamhet inom Regionala utvecklingsförvaltningen. Verksamheten omfattar frågor som infrastruktur, bredband och regional digital agenda.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020–2022

- Genomförandet av transporthandlingsplanen.
- Ta fram en handlingsplan för Regionens arbete med bredbandsutbyggnad och digitalisering.
- Kartläggning av områden med bristande bredbandstäckning samt framtagande av planerings- och beslutsunderlag.

5.8 Kultur och ideell sektor

Region Västmanland arbetar för att det ska finnas ett rikt och tillgängligt kulturutbud och föreningsliv i hela länet. Ett rikt utbud av aktiviteter gör vårt län attraktivt att leva och arbeta i. Kultur är även en del av folkhälsan och utgör därför en viktig del av den hälsofrämjande regionen.

Kultur och ideell sektor är en verksamhet inom Regionala utvecklingsförvaltningen som består av tre enheter. Västmanlands läns museum, Kulturutveckling samt Kulturservice. I verksamheten ingår även Konsten i vårdan, Taltidningen samt bidrag till föreningar och organisationer. Kultur och ideell sektor har det övergripande ansvaret för regional kulturverksamhet och Region Västmanland ingår i Kultursamverkansmodellen. Kultursamverkansmodellen är en nationell reform som ger regionerna ett större inflytande över den statligt finansierade regionala kulturen. Modellen bygger på dialog och samspel mellan den nationella, regionala och lokala nivån. En förutsättning för modellen är att regionerna tar fram regionala kulturplaner.

Genom de regionala kulturinstitutionerna Västmanlands läns museum, Västmanlandsmusiken, Västmanlands Teater, Arkiv Västmanland samt Västmanlands läns hemslöjdsförbund medverkar Region Västmanland till att ge invånarna tillgång till kulturupplevelser av hög kvalitet. Länets regionala kulturutvecklare och konsulenter har en viktig roll i genomförandet av länets kulturplan.

Andra delar av kulturverksamheten handlar om utvecklingsarbete och fördelning av stöd till regionala föreningar, kulturaktörer och kulturprojekt.

Kultur och ideell sektor stödjer politiken i samverkansgruppen Kultur och Idrott och ansvarar för en rad olika nätverk inom kulturområdet där kommuner, institutioner och andra aktörer ingår.

REGIONAL KULTURPLAN – KULTURSAMVERKANSMODELLEN

Genom kultursamverkansmodellen har staten, regioner och kommuner engagerat sig på ett nytt sätt i kulturfrågorna. Kulturens betydelse för regional utveckling och stark regional attraktivitet är en viktig resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Kulturverksamheterna bidrar till samhällets långsiktiga hållbarhet och knyter an till flera delmål i Agenda 2030. Genom en kulturell infrastruktur i hela länet främjas alla invånares möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Det konstnärliga skapandet är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv och många olika berättelser lyfts fram för att stärka de västmanländska identiteterna. Detta sker genom kulturell mångfald, konstens egenvärde och konstnärlig kvalitet inom de olika

konstarterna. Principen om armlängds avstånd tillämpas inom alla verksamheter.

Regional Kulturplan för Västmanland är Region Västmanlands program för hur regionen tillsammans med olika samarbetspartners ska utveckla kulturområdet 2019 – 2022. Den pekar ut övergripande strategier och utvecklingsområden och är även underlag för Region Västmanlands ansökan om statsbidrag för regional kulturverksamhet.

REGIONAL FOLKBILDNINGSVIRKSAMHET

Region Västmanland har en flerårig överenskommelse med Västmanlands länsbildningsförbund som är ett regionalt samarbetsorgan för folkbildningen i Västmanland. Medlemmar är studieförbundens distriktsorganisationer och folkhögskolorna i länet. De centrala arbetsuppgifterna är samråd och samverkan samt information och demokratiska processer. Förbundet fördelar och sammanställer regionsanslaget utifrån politiskt beslutad fördelningsmodell.

KOMMUNALFÖRBUND MUSIK OCH TEATER

Genom de två kommunalförbunden Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teater tar Region Västmanland och Västerås stad ett gemensamt ansvar för regional musik- och teaterverksamhet.

Västmanlandsmusiken är ett kommunalförbund med Västerås stad (90 %) och Region Västmanland (10 %) som medlemmar. Västmanlandsmusikens uppdrag är att arrangera, producera och stödja musik- och dansverksamhet i hela Västmanlands län.

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund med Region Västmanland (51 %) och Västerås stad (49 %) som medlemmar. Teaterns uppdrag är att arrangera, producera och stödja teaterverksamhet i Västmanlands län. I kommunalförbundet ingår även driften av Västerås Teater.

Konsulentverksamhet finns inom båda kommunalförbunden, Teatern har en amatörteaterkonsulent och en riksteaterkonsulent. Musiken har en danskonsulent.

FÖRENINGSBIDRAG

Region Västmanland fördelar årligen stöd till regionala organisationer som har medlemmar och verksamhet i Västmanlands län. Funktionsrättsorganisationer, ungdomsorganisationer, pensionärsorganisationer, idrottsrörelsen, kulturföreningar och övriga ideella föreningar får stöd av regionen. Regionen fördelar även stöd till det fria kulturlivet via Kulturprojekt.

KULTURSTIPENDIUM OCH HEDERSGÅVA

Region Västmanland delar årligen ut kulturstipendier och hedersgåva som är avsedda att stödja och uppmuntra förtjänstfulla insatser inom kulturområdet.

VÄSTMANLANDS LÄNS MUSEUM

Västmanlands läns museum arbetar i hela länet, med utgångspunkt från de publika lokalerna i museihuset Karlsgatan 2 i Västerås.

Länsmuseet arbetar utifrån den nationella kulturpolitikens mål: självständighetsmålet, med kulturen som dynamisk obunden och utmanande kraft med yttrandefriheten som grund, deltagandemålet, att alla ska ha likvärdig möjlighet att delta i kulturlivet och samhällsmålet, att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att bidra till detta bedriver Västmanlands läns museum en bred verksamhet inom kulturmiljövård, pedagogik, utställningar, offentliga program, arkiv, bibliotek och i museets föremålsmagasin. På Karlsgatan 2 finns länsmuseets lokaler för basutställningar, tillfälliga utställningar samt arkiv och bibliotek i tillgängliga lokaler.

I Västra fabriken i Hallstahammar ligger WestmannaArvet med museets föremålsmagasin och fotonegativarkiv, vård- och registreringslokaler.

Västmanlands läns museum fördjupar under 2020-2022 kunskapen om mångfalden i det västmanländska kulturarvet, förmedlar och väcker opinion, ökar insikten om det förflutna och berikar perspektiven på samtiden och framtiden. Länsmuseet arbetar med utveckling av den digitala infrastrukturen för att skapa en effektiv och tillgänglig samt säker och hållbar lagring av digital information. Detta arbete är en förutsättning för att göra museets samlingar och länets kulturarv tillgängligt för fler, både globalt och regionalt.

KULTURUTVECKLING

Kulturutveckling arbetar strategiskt med regional utveckling inom områdena bibliotek, läsfrämjande och litteratur, film, bild och form och barn- och ungdokumentation samt arrangörsutveckling och föreningsliv. Kulturen är en drivkraft för utveckling och hållbar samhällsutveckling.

Kulturutvecklarna samverkar med kommuner, föreningar och andra aktörer och främjar samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet inom de olika kultur- och konstområdena. Kulturutveckling arbetar för gränsöverskridande möten och internationella kontakter har blivit en allt viktigare del i vårt samhälle.

Kulturutveckling arbetar för att synliggöra professionella kulturskapares betydelse för kulturella och kreativa näringar i Västmanland och stödjer initiativ som kan bidra till att utveckla näringen. Bland annat så behöver enheten långsiktigt formalisera och utveckla konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare samt att skapa mötesplatser.

Arrangörer och föreningsliv

Arrangörer är viktiga för den kulturella infrastrukturen i hela länet. Kulturutveckling arbetar med att utveckla infrastrukturen för arrangörer i länet genom kompetenshöjande insatser samt exempelvis genom att kartlägga lokaler tillgängliga för arrangemang. Detta sker genom samordning och samverkan mellan olika arrangörer i länet, bland annat sker samordning av kulturstöd till arrangörer med ett arrangörsnätverk som referensgrupp. En viktig del

är att främja kompetensutveckling och skapa plattformar för erfarenhetsutbyte och en kontinuerlig dialog med civilsamhällets organisationer.

Barn- och Ungkultur

Kulturutveckling arbetar gemensamt med länets kommuner samt civilsamhälle för att skapa bra förutsättningar för barn och unga i Västmanland att uppleva, arrangera och skapa kultur. Målet är att ge alla unga i länet möjlighet att växa och få tillgång till ett brett kulturutbud, att själva vara aktivt skapande och arrangörer samt att det finns mötesplatser och infrastruktur för detta. Kultur för och med barn och unga är prioriterat inom alla kulturverksamheter. Med detta menas att kulturlivet ska utvecklas med särskilt fokus på barns och ungas rätt till kultur. Konst och kultur ger förutsättningar för delaktighet, utveckling och sammanhang.

Bild och form

Kulturutveckling verkar för att utveckla och stärka konstlivet i regionen. Verksamheten arbetar strategiskt med att främja kommunernas, civilsamhällets och kulturskaparnas samarbete för ökad kompetens och kvalitet. Kulturutveckling har genom samverkan och förankring med länets kommuner startat upp projektet Ett kulturliv för alla – konst. Fokusområden är de gemensamma perspektiven: barn och ungas rätt till kultur, delaktighet, geografisk spridning i länet, tillgänglighet och mångfald. Det har resulterat i ett regionalt nätverk med konstansvariga i kommunerna och en närmare samverkan med civilsamhället och i synnerhet med Konstfrämjandet Västmanland.

På samma sätt som det har etablerats ett nätverk för tjänstepersoner finns ett motsvarande behov att utveckla arenor för länets professionella kulturskapare, beställare och övriga aktörer inom bild- och formområdet. Ett Resurscentrum för konst bistår med kompetens för såväl uppdragsgivare, offentliga och även privata, som uppdragstagare, kulturskapare som arbetar med visuella medier och offentliga gestaltningar. I form av workshop, seminarier och korta kurser kan Resurscentrum bistå hela den konstnärliga processen från idéstadium och konstprogram hos beställaren till genomförande och förvaltning av konsten i hela länet.

Regional Biblioteksverksamhet

Den regionala biblioteksverksamheten stödjer folkbibliotekens verksamhetsutveckling och kvalitetsarbete. Detta för att dessa ska kunna ge bättre service till allmänheten och bli självklara samverkanspartners på lokal nivå när det gäller infrastruktur för kunskap och kultur. En stor del av den kvalitetshöjande metodutvecklingen sker i samverkan med andra regionala och nationella biblioteksverksamheter. Sedan 2015 pågår ett samverkansprojekt, Bibliotek i Västmanland, mellan folkbiblioteken i alla kommunerna. Målet är att utveckla samverkan mellan kommunernas

folkbiblioteksverksamhet i länet. Detta kopplar mot 11§ och 14§ i Bibliotekslagen (2013:801). Syftet är att öka servicegraden och tillgängligheten till bibliotekstjänster i hela länet.

I det läsfrämjande arbetet anger bibliotekslagen ett antal grupper som prioriterade för biblioteken:

Personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna eller som har annat modersmål än svenska, samt barn och unga.

Språkfrö Västmanland är Region Västmanlands satsning på språkutveckling för de allra yngsta. Familjen måste inkluderas för att stödja små barns språkutveckling. Inom Språkfrö Västmanland sker en samverkan mellan olika instanser och aktörer så som Barnhälsovården (BHV), biblioteken, förskolan och logopedenheten för att skapa långsiktiga och hållbara insatser i språkstödande program för småbarnsfamiljer. Långsiktigt handlar det också om att skapa strukturer för en möjlighet att under planperioden undersöka möjligheter för att etablera ett projekt inom den nationella satsningen Bokstart.

Litteraturen är en egen konstform som är språk- och kulturbärande och ger individen tillgång till ett rikt språk. Det är en grundläggande förutsättning för demokrati och yttrandefrihet. För att ge litteraturen status som en egen konstform är det viktigt att synliggöra litteratur och litterära upphovspersoner, exempelvis genom att låta allmänheten möta författare, arrangera litteraturfestival och uppmärksamma läsarna. Det kan också innebära informationsspridning som stärker och gynnar litteraturen som konstform.

Filmkulturell verksamhet

Västmanland ska vara en levande och rik filmregion utifrån den rörliga bilden som konst, pedagogiskt verktyg och näring. Den regionala filmkulturella verksamheten utgår från de nationella filmpolitiska målen och arbetar strategiskt med att främja kommunernas, civilsamhällets och kulturskaparnas samarbete för ökad kompetens och kvalitet inom tre prioriterade områden: film för barn och unga, filmskapande och film och publik.

Filmen i Västmanlands län behöver stärkas både som konstform och näring genom insatser i form av kompetensutveckling, nätverksstärkande aktiviteter och stöd till produktion av kortfilm och dokumentärfilm.

Digitaliseringen har lett till att den rörliga bilden idag befinner sig i ett paradigmskifte. Rörligt material kan upplevas och delas på en mängd plattformar och ny teknik möjliggör nya berättarformer, inte minst tack vare ”spelifiering” och spelteknik.

För att ge alla medborgare i regionen möjligheter att ta del av ett mångsidigt filmutbud samarbetar den regionala filmverksamheten med biografer, visningsorganisationer, kommuner och föreningsliv. Det sker främst genom stöd till arrangemang och kompetensutveckling för arrangörer.

KULTURSERVICE

Kulturservice är en stödfunktion till övriga enheter inom kultur och ideell sektor. Enheten har ett övergripande ansvar för administration, kommunikation, museiteknik, fastighets- och säkerhetsfrågor, vaktmästeri samt IT-förvaltning. Lokalerna på Karlsgatan 2 delas med Västerås konstmuseum liksom besöksservice med reception och butik.

Enheten ansvarar för webbportalen Kulturarv Västmanland. Kulturarvsportalen kommer att utvecklas under perioden i samarbete med andra aktörer inom kulturarvsområdet. Målet är en levande portal som kunskapskälla och utbyte där kulturarv hålls levande, delas och används.

Västmanlands Taltidning

Västmanlands Taltidning vänder sig till personer med synnedsättning eller svårigheter att läsa tryckt text och tillhandahåller samhällsinformation, reportage,

evenemangstips och annan information som underlättar synskadades vardag. Taltidningen ger ut en länstaltidning, nio kommunala taltidningar samt den lättlästa taltidningen Fredagsgodis varje vecka. Taltidningarna är kostnadsfria och ges ut på CD och via Myndigheten för Tillgängliga Mediers taltidningsserver. Taltidningen erbjuder en inläsningstjänst för synskadade och utför inläsningar på uppdrag av externa aktörer. Västmanlands Taltidnings egenproducerade inslag kan också höras på tidningens hemsida vastmanlandstaltidning.se.

Konsten i vården

Region Västmanland har en konstsamling med omkring 7 000 konstverk. Vetenskaplig forskning bekräftar att den estetiska gestaltningen av vårdmiljöer är av betydelse för människors tillfrisknande, trivsel och prestation. Målet är att främja hälsa och vårdutveckling i alla typer av lokaler där Region Västmanlands verksamheter fortgår. En del av Konsten i vårdens uppdrag är förvaltning av Region Västmanlands konstinnehav samt med byggnadsanknuten estetisk gestaltning vid ny- och ombyggnationer i samarbete med Regionfastigheter.

Kultur och ideell sektor – verksamhetsplanering för 2020–2022

Kultur och ideell sektor är en verksamhet med tre enheter Västmanlands läns museum, Kulturutveckling samt Kulturservice. I verksamheten ingår även Konsten i vården, Taltidningen samt bidrag till föreningar och organisationer.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020–2022.

- Arbeta utifrån den antagna Regionala Kulturplanen 2019–2022.
- Ge stöd till Kultur och folkbildningsnämnden samt den politiska samverkansgruppen Kultur och idrott.
- Driva regionala nätverk inom kulturområdet med länets kommuner och kulturaktörer.
- Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga.
- Utforska och utveckla hur regionens kulturarv och Västmanlands läns museum kan vara en central aktör för den demokratiska dialogen i regionen.
- Utveckla och stärka Karlsgatan 2 som mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv för länet och staden tillsammans med Västerås Konstmuseum.
- Utveckla samordning av kulturstöd till arrangörer där arrangörsnätverket är referensgrupp.
- Undersöka förutsättningar för en regional kulturgaranti som ska öka tillgången till professionell kultur för förskolor, skolor och gymnasium.
- Utveckla "Ett kulturliv för alla – konst" tillsammans med kommunerna i länet.
- Utveckla samarbetet "Bibliotek i Västmanland" tillsammans med kommunerna i länet.
- Genomföra insatser inom "Språkrö Västmanland" som är Region Västmanlands satsning på språkutveckling för de allra yngsta.
- Utveckla kompetensen inom filmpedagogik i länet samt stärka filmen som kreativ näring.
- Utveckla "Kulturarv Västmanland" till att bli en digital kunskapskälla och plats för utbyte där kulturarv hålls levande, delas och används.
- Kommuniera och marknadsföra taltidningen.

5.9 Tärna folkhögskola

Folkbildning är utbildning och bildning för vuxna. Den är "fri och frivillig" i bemärkelsen att människor själva väljer om och när de vill delta. Den statliga myndigheten Folkbildningsrådets uppgift är att fördela och följa upp statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Region Västmanland är huvudman för Tärna folkhögskola. Folkbildning är en viktig del i samhällsutvecklingen eftersom den möjliggör för alla medborgare att öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.

Region Västmanlands arbete med folkbildning ger många invånare med icke avslutade eller påbörjade gymnasiestudier en förnyad chans till studier och i förlängningen arbete. Folkhögskolornas unika pedagogik lämpar sig särskilt bra för vuxenutbildning och ger möjlighet att få grundläggande behörighet samt skaffa sig en yrkesutbildning.

Det finns 156 folkhögskolor i Sverige varav 42 folkhögskolor har regioner som huvudman, resterande skolor är knutna till olika folkrörelser.

Varje folkhögskola bestämmer själv över sitt kursutbud och sin profil och är inte bunden av centrala läroplaner. Något som utmärker folkhögskolan är samtalet och den studerandes aktiva deltagande i gruppen. Det politiska utskottet för Tärna Folkhögskola anger inriktning och plan för den pedagogiska verksamheten vid skolan enligt särskild plan som verksamheten har att följa.

Förutom att Region Västmanland är huvudman för Tärna folkhögskola lämnar regionen även bidrag till andra folkhögskolor där Västmanlänningar studerar, till länsbildningsförbundet och till distriktsstudieförbund. Region Västmanland stödjer och samarbetar också med Västmanlands länsbildningsförbund (VLBF) som är ett regionalt samarbetsorgan för folkbildningen i länet. Medlemmar är tio studieförbund, SISU Idrottsutbildarna och fyra folkhögskolor.

På Tärna folkhögskola handlar det inte bara om att läsa ämnen. Här gäller det hela människans utveckling. Hos skolan har många generationer samlat kunskaper och skolan är en av de äldsta folkhögskolorna i landet som startade sin verksamhet 1 november 1876.

Regeringen har följande mål med folkbildningen: "Folkbildningen ska ge alla en möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället."

KURSER OCH KONFERENSER

Huvuddelen av Tärna folkhögskolas verksamhet består av långa kurser samt korta kurser. Verksamheten

erbjuder även skräddarsydda uppdragsutbildningar och konferensverksamhet.

Långa kurser är kurser som är längre än 15 kursdagar och har en nedre åldersgräns på 18 år. Skolans långa kurser består av allmän kurs och särskilda kurser (profilkurser).

Allmän kurs, 1-3 år, är en kurs för dem som vill läsa in motsvarande grundskole- eller gymnasiekompetens och skaffa sig behörighet för högre studier.

Tärna folkhögskola erbjuder också *Profilkurser*, eftergymnasiala utbildningar. Skolans profilkurser är utbildning till Hälsovägledare, IT-pedagog, Filmarbetare samt utbildning inom Skådespeleri mot film och radio.

Hälsovägledare, 1 år, en utbildning som ger kunskaper och verktyg för att handleda andra i helhetssynen på hälsa.

IT-pedagog, 1 år, utbildningen som förbereder för ett yrke som pedagog och utbildare inom IKT (Informations- och kommunikationsteknik), *Filmarbetare*, 1 år, en grundutbildning för yrkesverksamhet som frilansare, eller som anställd som vill lära sig göra film/klipp/content man kan använda på sin arbetsplats eller som ett avstamp för vidare studier inom film. *Skådespeleri mot film och radio*, 1 år, är en kurs för den som är intresserad av skådespeleri och vill veta hur det är att jobba inom media. Under kursens gång kommer man ha nära samarbete med skolans Allmän kurs-film samt med filmarbetarna.

Man kan även certifiera sig till *personlig tränare*, *kostrådgivare* och *massör* efter studier på Hälsovägledarutbildningen. Kursen till personlig tränare och kostrådgivare är 11 veckor lång och utbildningen till Massör är 17 veckor lång.

Tärna folkhögskola ingår i "*Branschrådet för hälsa-folkhögskolor i samverkan*", ett branschråd som består av 11 folkhögskolor som kan certifiera deltagare till kostrådgivare, personlig tränare och massör. Skolan var med och startade detta branschråd 2012.

Korta kurser är mellan 1-14 kursdagar och har en nedre åldersgräns på 13 år. Tärna folkhögskolas korta kurser planeras bl. a inom de ovanstående långa kursernas profiler: friskvård, IT, film och skrivande. Skolan anordnar kortkurser på vardagar, som helgkurser och som sommarkurser. Exempel på kortkurser är grundkurs i digitalt foto, olika skrivarkurser som t ex medvetet skrivande, återbruksvecka, akvarellmålning, radioproduktion och vattengymnastik.

Folkhögskolan arbetar med kompetenshöjning på flera olika nivåer. Verksamheten erbjuder skräddarsydda *uppdragsutbildningar* där omfattning och innehåll anpassas till uppdragsgivarens önskemål. Skolan genomför bl.a de extra satsningar som staten gör och som vänder sig till arbetslösa och relativt nyanlända medborgare, s.k. Studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) och Etableringskurs. Dessa kurser görs i nära samarbete med arbetsförmedlingen.

Verksamheten samarbetar även med andra enheter inom Region Västmanland och erbjuder utbildningar inom bland annat datorämnena och kärnämnen.

Skolans *konferensanläggning* erbjuds för verksamheter inom region, kommuner samt ideella föreningar och organisationer.

Vid Tärna folkhögskola finns riksrekryterande kurser som kräver internatboende. **Internatet** har en stark tradition

inom folkbildningen. Internat och kök är en viktig resurs i den socialpedagogiska utvecklingen hos deltagarna på långa kurser och gör studietiden till en unik upplevelse. Även övriga verksamheter på skolan har nytta av internat och kök.

Tärna folkhögskola – verksamhetsplanering för 2020–2022

Tärna folkhögskola ansvarar för, och bedriver folkbildningsverksamhet. Kursutbudet består av allmänna och särskilda kurser samt kortkurser. Skolan svarar också för uppdragsutbildningar och konferensverksamhet.

Statens mål med folkbildningen är att:

- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.
- Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang, att delta i samhällsutvecklingen.
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.
- Bidra till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020-2022.

- Arbeta aktivt med samhällets olika aktörer inom utbildning och arbetsmarknad.
- Använda en tydlig plan för marknadsföring av skolans olika verksamheter.
- Uppfylla antal deltagarveckor (dv), ca 85 % ska göras på skolans långa kurser och ca 15 % på skolans korta kurser. (Tärna folkhögskola budgeterar totalt för ca 5000 dv.)
- Uppfylla målen från Region Västmanland, regeringen samt Folkbildningsrådet genom att t ex mäta antal boende, nöjd kundindex, antal deltagare, besökare och övriga gäster, antal utåtriktade aktiviteter samt antal projekt som genomförs utifrån den samhällsutveckling som verksamheten uppmärksammar.
- Uppfylla antal tilldelade deltagarveckor.
- Uppdatera verksamhetens strategiska mål. (Den nuvarande sträcker sig 2016-2019). Arbeta med utvecklingsplan, Framtidens folkhögskola 2030.

5.10 Valfärd och folkhälsa

VÄLFÄRD

Verksamheten Valfärd arbetar med regionala utvecklingsfrågor för områdena hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola och elevhälsa. Den övergripande målsättningen är att främja att invånarna i Västmanland har jämlika och jämställda villkor inom vård, skola och omsorg och att de upplever Västmanland som ett attraktivt län att leva och bo i. Arbetet bedrivs utifrån Region Västmanlands och de tio kommunernas samlade prioritering av vilka frågor som bedöms ha störst värde av ett gemensamt utvecklingsarbete. Verksamheten riktar sig främst till den politiska nivån och chefsnivåerna och finansieras av Region Västmanland och de tio kommunerna. Arbetet kan delas in i följande delvis integrerade huvuduppdrag; stöd till politisk nivå, omvärldsbevakning samt regional samverkans- och stödstruktur för samverkan och kunskapsutveckling.

Satsningar med statsbidrag riktade direkt till den regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) har i stort sett upphört och förekommer endast undantagsvis, vilket medfört att antalet medarbetare inom Social välfärd har minskat. Samtidigt har förväntningarna från nationell nivå på vad den regionala samverkans- och stödstrukturen ska bidra med, både till nationell och lokal nivå successivt ökat.

Politisk nivå

Valfärd stödjer politiken med förankrade underlag/kunskaper. Det gäller främst de politiska samverkansgrupperna Barn och unga och Äldre där Valfärd ansvarar för det direkta tjänstemannastödet och där samverkansgrupperna har arbetat fram årsplaner.

Omvärldsbevakning

En viktig del i Valfärds uppdrag är att är att bevaka aktuell forskning, nationella initiativ och i förekommande fall även delta i samarbeten som sker på nationell nivå. I första hand avses myndigheter, departement, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och nationella nätverk. Exempel på nationella sammanhang där medarbetare är representerade är SKR:s nätverk för Regional samverkans- och stödstruktur (RSS), Regionalt stöd till uppföljning och analys, Social barn- och ungdomsvård och Nationellt nätverk – Fullföljd utbildning. Social välfärds medarbetare medverkar även i nationella processer som SBU:s metodnätverk och nätverket för tjänstedesign i offentlig sektor (Innovationsguiden, SKR). En annan viktig del i uppdraget är samverkan med andra regionala aktörer inom Västmanlands län som länsstyrelsen, Mälardalens högskola med flera. Representation finns i styrgruppen för Mälardalens kompetenscentrum för lärande (MKL).

Regional samverkans- och stödstruktur - ledning och stöd i samverkansprocesser

Regionens hälso- och sjukvård och de tio kommunernas

verksamheter har många olika beröringsytor och gemensamma utmaningar för utveckling av kvalitet i tjänsterna. Lagstiftningens krav på huvudmännen att ge god vård och omsorg på lika villkor och att samordna insatserna för enskilda personer som är i behov av det är höga. Länets samverkanssystem är komplext och kräver ett arbete med både strukturer och relationer för att upprätthålla och utveckla arbetet. Förtroendevalda och chefer i respektive organisation har ansvar för ledning och styrning av arbetet. Valfärd stödjer dem i det länsgemensamma arbetet. Nya frågor aktualiseras kontinuerligt. Uppdragen utgår till stor del från beslut i Chefsforum, ett mötesorgan med chefer inom Region Västmanland och socialchefer från länets tio kommuner, som regelbundet möts och behandlar gemensamma frågor, och nätverket för länets skolchefer. Frågorna initieras av deltagarna själva eller av medarbetare inom Valfärd. De kan resultera i projekt och utredningar som medarbetare inom Valfärd ges i uppdrag att utföra. Den nationella nivån kan också vända sig till RSS med önskan om gemensamt utvecklingsarbete. Inom ramen för en överenskommelse mellan SKR och regeringen finansierar statsbidrag 0,5 % tjänst som utvecklingsledare för Kvinnofridsområdet 2018–2020.

Förutom chefsforum, skolchefsnätverk och social- chefsnätverk leder Valfärd andra regionala chefsnätverk samt samverkansgrupper med mer specifikt ansvar, exempelvis Samverkansgrupp för hälso- och sjukvårdsfrågor och Demenssamverkansråd. Vid utrednings- och utvecklingsuppdrag tillsätts styrgrupper och arbetsgrupper. En styrka är att Valfärd har kunskap om kommunernas och regionens hälso- och sjukvårdssystem och struktur och ett väl förankrat uppbyggt kontaktnät. De olika chefsnätverken och samverkansgrupperna är viktiga delar i RSS, mötesarenorna utgör en infrastruktur med hög tillgänglighet för de samverkande parterna. Gemensamma utmaningar tydliggörs, diskuteras och möts upp i samverkan med västmanlänningen i fokus. Enligt Regionplanen ska regionen tillsammans med kommunerna verka för att en ökad andel elever genomgår utbildning med uppnådd gymnasieexamen.

Områdena sammanhållen vård och omsorg om sjuka äldre, barn och ungas psykiska hälsa, kvinnofrid, stöd till utveckling av delaktighet och inflytande, digitalisering och kompetensförsörjning är angelägna områden för arbetet 2020. Det innebär inte att Valfärd har huvudansvar för alla prioriterade områden men bidrar med kompetens och samverkar där huvudansvaret vilar på andra parter och verksamheter.

Regional samverkans- och stödstruktur - stöd till kunskapsutveckling

Valfärd utgör den regionala noden för Västmanlands läns samverkans- och stödstruktur för kunskapsutveckling i socialtjänsten och den angränsande hälso- och sjukvården.

Den regionala samverkans- och stödstrukturen utgör en del i den nationella kunskapsstyrningsmodell som för närvarande byggs upp i Sverige, med samordning från SKR. Syftet med samverkan kring kunskapsutveckling är att utveckla en evidensbaserad praktik i verksamheterna. Behoven av att utveckla, implementera och utvärdera nya arbetssätt baserade på tillgänglig evidens och beprövad erfarenhet är stora för att möta de samhällsutmaningar som finns de kommande åren. Våra huvudsakliga utmaningar inom det sociala välfärdsområdet i Västmanlands län beskrivs utförligare i den nya regionala utvecklingsstrategin (RUS), där viktiga delar utgörs av ökade behov av insatser från socialtjänstens verksamheter i kombination med en allt högre försörjningskvot. Det ställer krav på samtidig ökad kvalitet och resurseffektivitet. Genom att samverka strategiskt mellan kommuner och mellan kommuner, Region Västmanland och övriga aktörer blir vi effektiva tillsammans, till gagn för västmanlänningen.

För socialtjänsten och den näraliggande hälso- och sjukvårdens kunskapsutveckling har länets socialchefer identifierat följande tre fokusområden för utveckling av en evidensbaserad praktik under år 2020:

- systematisk uppföljning och analys
- samordnad individuell plan (SIP)
- socioekonomisk analys för att möjliggöra utveckling av förebyggande och främjande insatser

För dessa fokusområden kommer forskningsläget samt den tillgängliga beprövade erfarenheten att identifieras och beaktas i det gemensamma regionala utvecklingsarbetet. Övriga prioriterade utvecklingsområden som identifierats för 2020 är fördjupad samverkan med Mälardalens högskola, främst avseende utbildning och praktik för att stärka kunskapsutveckling samt samordning med hälso- och sjukvårdens kunskapsstyrningssystem. För RSS finns en särskilt utsedd beredningsgrupp som leder det strategiska utvecklingsarbetet. Representation finns även i regionens särskilda råd för kunskapsstyrning.

Välfärd – verksamhetsplanering för 2020–2022

Verksamheten Välfärd arbetar med regionala utvecklingsfrågor med fokus på hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola och elevhälsa. Arbetet bedrivs utifrån Region Västmanland och de tio kommunernas samlade prioritering av vilka frågor som bedöms ha störst värde av ett gemensamt utvecklingsarbete, verksamheten finansieras gemensamt. Arbetet kan sammanfattas i följande delvis integrerade huvuduppdrag; stöd till politisk nivå, strategisk omvärldsbevakning, ledning och stöd i samverkansprocesser och stöd till kunskapsutveckling.

Regionens hälso- och sjukvård och de tio kommunernas verksamheter har olika beröringsytor och gemensamma utmaningar för utveckling av en effektiv och sammanhållen vård- och omsorg och skola. Lagstiftningens krav på huvudmännen att ge god vård och omsorg på lika villkor och att samordna insatserna för enskilda personer som är i behov av det är höga.

Chefsnätverk och samverkansgrupper är grundläggande i den regionala samverkans- och utvecklingsstrukturen, mötesarenorna utgör en infrastruktur med hög tillgänglighet för de samverkande parterna. Gemensamma utmaningar tydliggörs, diskuteras och möts upp i samverkan med västmanlänningen i fokus.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020–2022.

- Stöd till de politiska samverkansgrupperna Barn och unga och Äldre, vilket inkluderar att arrangera presidiekonferenser 2020.
- Ledning av regionala chefsnätverk och genomförande av de uppdrag som genereras utifrån dem.
- Omvärlds- och forskningsbevakning.
- Utveckling av den regionala samverkans- och stödstrukturen för socialtjänstens och angränsande hälso- och sjukvårds kunskapsutveckling, RSS.
- Bidra till arbetet med utveckling av digitalisering.
- Genomföra en kompetenskartläggning med fokus på obehörig personal inom förskola/skola i samarbete med Region Sörmland och kommuner i Sörmlands och Västmanlands län.
- Utvecklingsarbete gällande kvinnofrid, arbetet utgår ifrån regeringens och SKR:s överenskommelse med att stärka och utveckla kvinnofridsarbetet i kommuner och landsting/regioner.
- Utarbeta överenskommelser och utveckla samverkansstrukturer inom området barn och unga i samarbete med God och nära vårduppdraget.
- Revidering av regiongemensamma samverkansdokument.

FOLKHÄLSA

Region Västmanland arbetar för en god och jämlik hälsa för alla västmanlänningar. Ett arbete som har sin utgångspunkt i att alla har rätt till en god hälsa oavsett till exempel inkomstnivå, utbildningsbakgrund eller yrkesstatus. Inte heller var i länet vi bor, varifrån vi kommer eller vilka våra föräldrar är eller hur vår funktionsförmåga ter sig ska ha en avgörande betydelse för hur hälsan utvecklas eller fördelas mellan grupper.

Centralt blir därför att skapa förutsättningar för mer likvärdiga livsvillkor och möjligheter inom sju centrala livsområden där resursbrister och sårbarheter är särskilt avgörande för jämlik hälsa. Områdena omfattar 1) det tidiga livet, 2) kompetenser, kunskaper och utbildning, 3) arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö, 4) inkomster och försörjningsmöjligheter, 5) boende och närmiljö, 6) levnadsvanor samt 7) kontroll, inflytande och delaktighet. Dessa områden kompletteras också av ett åttonde som rör en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård – det vill säga en arena som är av betydelse för jämlik hälsa.

Resurser inom dessa livsområden genereras dels av individer själva och i familjen och dels via välfärdsstatens olika institutioner och verksamheter. Av detta följer att vi riktar vårt arbete mot dessa sju livsområden och erbjuder ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv för att stödja den regionala utvecklingen. Ett arbete där vi finner vårt stöd och styrning via den regionala utvecklingsstrategin och företrädesvis området: Ett välmående Västmanland.

Ett framgångsrikt folkhälsoarbete stärker utifrån detta angreppssätt individens möjlighet att ha kontroll och inflytande över sitt eget liv. Det stärker också hela samhällsutvecklingen. Den påverkar den ekonomiska tillväxten och avgör i stora drag behoven av hälso- och sjukvård. En god och jämlikt fördelad folkhälsa är på så sätt avgörande för att uppnå hållbarhet och är ett sätt att hushålla med samhällets gemensamma resurser.

Enheten för folkhälsa är länets och Region Västmanlands strategiska resurs i arbetet för likvärdiga livsvillkor och därigenom en god och jämlik hälsa.

Enheten verkar för att föra in det tvärvetenskapliga folkhälsoperspektivet i ovan nämnda livsområden och andra relevanta utvecklingsfrågor på regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs i samverkan med andra inom Region Västmanlands egna verksamheter och i det utåtriktade arbetet med kommuner och andra regionala och lokala aktörer. Vi samarbetar också med olika aktörer på nationell nivå.

Enheten bidrar med stöd inför beslut, prioritering och i planeringsarbete. Medarbetarna tar också fram strategier, underlag till nulägesanalyser och genomför

behovsbeskrivningar och konsekvensbedömningar. En stor del av arbetet vilar på befolkningsundersökningarna Liv och hälsa – ung och Liv och hälsa – vuxen samt den nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor. Undersökningarna möjliggör att vi kan genomföra både enkla och mer kvalificerade analyser, göra uppföljningar och arbeta med olika former av kunskapssammanställningar samt med kunskapsutveckling. Förutom våra egna undersökningar tar vi även fram relevant statistik och använder oss av olika öppna jämförelser som kan kopplas till livsvillkor, livsmiljöer, sociala relationer och hälsa. Utifrån den kunskapsbas vi står på kan vi även bidra med att genomföra olika utbildningsinsatser, ge stöd vid implementering och när nya arbetssätt eller metoder utvecklas.

Oavsett livsområde eller typ av arbetsinsats arbetar vi alltid utifrån ett samhällsbaserat och befolkningsinriktat perspektiv, vilket gör att insatserna främst handlar om generella insatser som vänder sig till hela befolkningen. Men vi arbetar även med riktade insatser som vänder sig till särskilda grupper.

Enheten Hälso centrum Västmanland tillhandahåller hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser till västmanlänningen. Detta sker genom att Hälso centrum Västmanland organiserar och stödjer individer och grupper till ökad egenkraft, förbättrade levnadsvanor och ökad livskvalitet.

Hälso center har ett särskilt fokus på de grupper i samhället som riskerar mest ohälsa och som har ohälsosamma levnadsvanor. Verksamheten möter västmanlänningen i behov av levnadsvaneförändring på våra fyra hälso centrum i Fagersta, Sala, Köping respektive Västerås. För att skapa ännu bättre närhet för dem vi är till för så finns även hälsovägledare tillgängliga på ett antal vårdcentraler vissa dagar i veckan. På det sättet kan västmanlänningen nå oss i alla länets kommuner.

Förutom att Hälso center stödjer västmanlänningen är verksamheten också en resurs till hälso- och sjukvården genom att bistå med hälso pedagogisk kompetens vilket bl.a. bidrar till en personcentrerad och sömlös vårdkedja för den enskilda individen.

Verksamheten utgör länken mellan vården och vardagen. Genom effektiva och kostnadseffektiva insatser läggs fler friska år till livet och bidrar på så sätt till att minska vårdbehovet samtidigt som primärvården avlastas.

Pågående och fortsättningsvis viktiga utvecklingsområden är att öka tillgängligheten och korta väntetider genom att utveckla digitala vårdmöten samt utgöra en nära part i omställningen till en god och nära vård med fokus på primärvård. Hälso center är en del i den hälsofrämjande

och förebyggande struktur som behöver komplettera Regionens hälso- och sjukvårdsstruktur för att lyckas med morgondagens välfärdsutmaningar.

I arbetet att vara länken mellan vården och vardagen sker samarbete även med andra regionala och lokala aktörer som arbetsförmedling, försäkringskassa och med länets samtliga kommuner.

Folkhälsa – verksamhetsplanering för 2020–2022

Folkhälsoarbetet styrs av den Regionala utvecklingsstrategins tre målområden – med en särskild tyngd i Ett välmående Västmanland. Arbetet styrs även av Region Västmanlands budgetmål om en god och jämlik hälsa, men har samtidigt också bäring på och betydelse för fler av budgetens andra mål.

För en hög måloppfyllelse behöver vi och regionen som helhet samarbeta och samverka med andra. Ett arbete som behöver ske på olika nivåer samtidigt. Det eftersom de faktorer som påverkar hur hälsan utvecklas och fördelas i befolkningen styrs och påverkas av flera olika samhällsaktörer och av flera olika verksamheter inom vårt län.

För att kunna påvisa resultat behöver vi även se till hela livscykelperspektivet, samhället och vår gemensamma välfärdsutveckling. Vi behöver se en god folkhälsa både som ett mål, och som ett medel för en hållbar utveckling.

Nedanstående är ett urval av de aktiviteter som verksamheten avser arbeta med under perioden 2020–2022.

- Arbeta för att det hälsofrämjande perspektivet genomsyrar arbetet med Nära vård och kunskapsstyrningen samt att hälsoorientering används som en strategi för att skapa en effektivare hälso- och sjukvård.
- Genomföra en utbildningsinsats om folkhälsa och social hållbarhet för länets politiker.

- Påbörja ett systematiskt kartläggningsarbete om hur livsvillkoren och därmed hur den ojämlika hälsan är fördelad i Västmanland.
- Följa utvecklingen av livsvillkor, livsmiljöer, sociala relationer och det aktuella hälsoläget i länet och förmedla berörda aktörer och länets befolkning. Under året kommer det bland annat ske genom befolkningsundersökningen: Liv och hälsa – ung.
- Tillsammans med övriga regionala aktörer och i samverkan med länets kommuner arbeta fram en regional samling kring föräldraskapsstöd och utveckla samverkan kring hälsofrämjande skola och skolutveckling.
- Utveckla det suicidpreventiva arbetet till att även omfatta ett arbete som främjar psykisk hälsa.
- Aktivt bidra med folkhälsokompetens inom de områden och processer som har betydelse för den jämlika hälsan och den regionala utvecklingen.
- Lyfta fram barns uppväxtvillkor och livsmiljöer som en viktig faktor för att stärka barn och ungas utveckling.
- Stärka uppföljningen av arbetet med levnadsvaneförändring.
- Vara ett samlat stöd i regionens arbete för hälsosamma levnadsvanor.
- Förstärka och utveckla Hälso centrum Västmanlands roll i relation till Nära vård som länken mellan vården och vardagen.
- Erbjuder riktade insatser till de grupper som har en försämrad hälsoutveckling.

6. Uppföljning och utvärdering

Internationellt

Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) har vi uppdraget att följa upp, utvärdera och årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet till regeringen. Arbetet med analyser, uppföljning och utvärdering ska enligt förordningen ske löpande, systematiskt och långsiktigt. I arbetet ska den uppföljning och utvärdering som genomförs inom EU:s struktur- och investeringsfonder tas till vara om den har betydelse för länet.

Nationellt

Trenden under senare år, inom nationell regional tillväxtpolitik och EU:s sammanhållningspolitik, visar på ett ökat behov av strukturer för systematiskt lärande på regional nivå. Resultatfokus och tydlighet kring hur aktiviteter leder till uppsatta mål efterfrågas allt mer i regleringsbrev, villkorsbeslut, regeringsuppdrag och insatser finansierade av exempelvis EU:s struktur- och investeringsfonder.

Regionalt

Ett uppföljningssystem som fångar genomförande och resultat av insatser inom den regionala tillväxtpolitiken måste beakta att området är komplext och påverkas av många aktörer på flera administrativa nivåer. Flernivåperspektivet är en viktig och närvarande del av svensk regional tillväxtpolitik och EU:s sammanhållningspolitik. Men denna flernivåstyrning skapar samtidigt utmaningar för uppföljning av, och lärande från, regionala insatser.

Uppföljnings- och lärandeplan RUS 2030

I samband med att Region Västmanland tagit fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) har samtidigt ett uppföljnings- och lärandesystem tagits fram, i syfte att systematiskt kunna följa upp, utvärdera, reflektera och ompröva insatser såväl i arbetet med regional utveckling som Region Västmanlands egna roll i det arbetet. I uppföljnings- och lärandesystemet ingår aktivitetsplan, lärandeplan, externt webbaserat uppföljningssystem och en kommunikationsplan. Lärandeplanen och aktivitetsplanen innehåller vilka data som ska samlas in, vilka utvärderingar som ska göras samt vilka underlag som ska tas fram. Baserat på detta så återförs kunskaperna och lärandet i länet utifrån lärandeplanens förändringslogik. Kommunikationsplanen beskriver vilka målgrupper resultat och analys ska återföras till och när.

Det regionala utvecklingsansvaret

Redovisning och återrapportering av verksamheten sker på många olika sätt. Internt, som ett led i Förvaltningens verksamhetsutveckling, sker redovisning genom såväl delårsrapporter som årsredovisning till regionstyrelsen. Men även vid arbetsplatsträffar och samverkansmöten med fackliga organisationer. Verksamheten kommer årligen externt att utvärderas och rapporteras till Strategisk regional

beredning och regeringen utifrån vårt regionala tillväxtansvar. Automatiskt följs både verksamheten och verksamhetsplanen upp i nästa års framtagande av densamma utifrån våra uppföljning- och planeringsprocesser, d.v.s. Regionplan, Förvaltningsplan ned till verksamhetsplan men även utifrån kommuner och näringsliv, via RUP/RUS och Regional samverkan.

